

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

SIMBOLURI DE PRIMĂVARĂ

Întârm în anotimpul care ne apropie atât de mult de lucrările și respirația pământului, intrăm în primăvară. Gînduri și griji de buni gospodari străbat aerul acestor zile care apropie echinocliul și fac din preocupările imediate și o perspectivă a mereu mai bunelor și mai fecundelor rezultate. A avut loc Plenara largită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit, cu acest prilej, o importantă cuvîntare. Au fost relevate preocupări și direcții care formează constanta unei activități de o deosebită însemnătate pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, pentru dezvoltarea agriculturii și, în general, a întregii economii. Așa după cum se știe, acest an, cel de al treilea al cincinalului în curs, trebuie să prezinte un an de virf în ceea ce privește rezultatele muncii din toate domeniile și sectoarele de activitate. Obiectivele și programele adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului conduc spre asemenea ample și necesare evaluări într-o palea largă de eeriințe și posibilități. Agricultura urmează în mod firesc acest curs iar experiența dobîndită îndeamnă către eforturi și preocupări de natură să consacre o înaltă perspectivă, o înaltă viziune prin care o nouă calitate trebuie să devină coordonată principală a muncii și vieții, criteriul de fond al spiritului de angajare și răspundere patriotică, revoluționară.

Această experiență a înțării și înfăptuirii victoriei rezultate în viața. Dar ea dă noi dimensiuni și realități practice prezentului imediat. Se depășesc nivele de producție care odinioară păreau definitive și se generalizează preocupări care întes o evidentă ridicare de atitudine în toate compartimentele muncii. Înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare” care a fost conferit unor unități ce au obținut cele mai mari producții agricole simbolizează însăși această stare a muncii și creativității care blasează agricultura românească pe făgașul unei maxime eficiențe și al unui cît mai ridicat randament. Primăvara începe, așadar, sub

insemnul unor asemenea date și sub asemenea simboluri sint văzute liniile directoare ale tuturor eforturilor care să încununeze acest an cu împliniri superioare.

Problematika vas-abordată de secretarul general al partidului în cuvîntarea pe care a rostit-o în cadrul plenarei este ea însăși în măsură să releve întreaga dinamică economică și socială a acestui nou răsîmp pe care îl străbatem și la înălțimea căruia trebuie să ne situăm. Este necesar, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, să întărim activitatea politico-educativă, de formare a omului nou — constructor conștient al socialismului și comunismului — de ridicare a conștiinței revoluționare a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii din agricultură, aceasta constituind un factor de importanță hotărîtoare pentru întreaga activitate de realizare a noii revoluții agrare. Trebuie și în agricultură, ca de altfel, în întreaga activitate economică, să se lucreze în spirit revoluționar, de înaltă răspundere față de interesele patriei, de interesele generale! Într-o asemenea optică sint implicați factorii de o evidentă însemnătate pentru afirmarea noului orizont de conștiință și răspundere comunistă, înaintată, cum sint știința, învățămîntul, cultura. Lumea satului, și nu numai ea, trăiește într-un asemenea climat al prefacerilor revoluționare care aduc după ele și cerințe care privesc noul mod de a munci, de a participa la conducerea și organizarea întregii activități, asumarea răspunderilor sporite, concrete, în măsură să evidențieze nu numai un înalt nivel de competență profesională, moral-politică și socială, ci și rezultate pe potrivă. Este acesta sensul unor preocupări actuale și de perspectivă, este felul în care marile opțiuni ale programelor și obiectivelor din agricultură să se constituie într-un neconținut cîmp al afirmării valorilor muncii și creației, al înfăptuirii lor pe care Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului le prefiguratează ca pe o certă și necesară imagine a propriei noastre muncii și vieți. Si sint toate acestea și simboluri ale primăverii în care intrăm.

Luceafărul

ARMONIOASA DEZVOLTARE A PATRIEI

● „Orbite culturale” ● „Pe placiurile Bistriței” ● „Inconjurul lumii în sandale de aur” ● Reportaje de ● Titus Vajau ● Cornel Galben ● Mariana Brăescu

(In pagina a 3-a)

PREZENȚA TINARULUI SCRITOR

Polivalența unui mit

Conștient că evidențierea structurii inimice și a valorii estetice prin care o creație autohtonă se înscrie pe coordonatele universalității constituie un act de patriotism și totodată de umanism, Horia Bădescu (*) adoptă ca registru teoretic pentru analiza baladei „Măstera Manole” cîteva studii românești și străine. Prin prisma acestora, cu un limbaj elevat și sugestiv, autorul descrie, fără pretenția originalității, fondul mitic și istoric al baladei. Pentru a motiva însă deschiderile spre universalitate, lui H. Bădescu nu-i este suficientă valoarea estetică inestimabilă, ce-i conferă statut de capodoperă: existența în zonele cele mai de sus a sentimentului tragic transformă balada într-un scenariu aparținînd genului dramatic și oferă posibilitatea analizei prin referire la trăsăturile esențiale ale tragediei grecești, acestea fiind considerate coordonate universale ale categoriei estetice a tragicului. Fondul mitic autohton

nu apare însă la fel de clar ca cel grecesc și în Bădescu nu reușește să convoace elementele acestuia pentru a argumenta corelațiile protagoniștilor în contextul Destin-Divinitate-Fatalitate în găsirea vinei ca motivatie a jertfei.

Criteriul estetic îl ajută pe autor să localizeze geneza motivului jertfei umane în zona carpato-dunăreană: dacă balada, sub aspect estetic, e investită cu superioritatea valorii, nimeni n-ar putea susține că ea s-ar fi constituit pe un motiv de împrumut. Studiul anterior ar valida pe baza unei temeinice cercetări științifice, teoria poligenezei, ceea ce anulează și contraargumentele deja formulate la criteriul estetice, anume că rafinamentul, departe de a fi dovadă a vechimii, s-ar datoră

Ștefan Găitânaru

Continuare în pag. a 7-a

Csatak Levente: „Geneză”

Antologia „Luceafărul”

Dimineața

Vreau să descopăr lumea, niciodată n-am crezut, cum spun poezii, că-i frumoasă. Însă astăzi, cu lumina pieptănată, dimineața mi-a intrat în casă.

Fumeagă de somn, cînd am simțit pașii cuiva lingă perete. Ea dansa cu trupul arciuit sub priviri mirate de portrete.

Cu piciorule goale ea pășea, în oglinda răsuna cristalul. Dimineața strămutase balul fetelor-lumini în casa mea.

Si privind, eu mă gîndeam : e bine să fii tânăr cînd atoră-i soare. Zi frumoasă, îți voi pune legătoare după gît, și-o să te iau cu mine.

Magda Isanos

(Luceafărul din 20 septembrie 1963)

Desen de Luminita Tudor

frumos și cu atîta umor fin cum de la Caragiale încoace nu vom putea cumula vreodată, nescriindu-l.

El era înalt și frumos și alcătuita sa închiptă în contururi de vechi boieri moldavi, în imaginația-mi, nu putea prinde decît alură de stegar sau paharnic.

Nedormit încă, și pe fața virstei lui nopțile nu puseseră apus peste apus multe pleoape, setos de somn și de o chemare nelămurită spre pierdere, Grig a fost unul dintre acei vestitori și aducători de bine care ne purificau nopțile și insomniile. (De mătașe, ar zice Fănuș !)

Într-o întunecare tîrzie de martie (era spre ziua ?), la ușa camerei unei foste case de creație cu nume neimportant, am auzit bătînd de trei ori cu delicatețe și diplomatică așteptare.

M-am ridicat buimac și din reflex am întrebat : cine e ?

„Eu sint, Grig, bătrîne domn Micu, nu te supăra, sint singur și mi-e frig...”

Calchia desigur, dar cu ce gust amar, cu ce fină și elegantă noblețe, cu ce fior de prietenescă însinuare își proclama singurătatea.

Ne-am culcat ca frații, de-a curmezîșul sau paralel, neputînd dormi, ascultîndu-l cum intră

REMEMORĂRI

Puternic și blînd

Mi-e dator un sonet, cîteva nopți nedormite, un lămbal, un avion oipian cîzut în curtea personală (a lui, nu a mea), o damigeană cu vin de Singheorghe, un zîmbet de îngăduință și cel mai sublim vers al limbii noastre pe care-l spunea cu o delăsare inimitabilă: „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată...”

Mircea Micu

Continuare în pag. a 7-a

în neamul odihnei și al somnului ce-l cuprinsese adînc ca pe un țaran sleit de trasul la coasă.

Cu puțin timp înainte, Grigore Hagiu, cel mai înalt dintre noi și cel mai blînd și puternic dintre noi, mă dusesse acasă la Otopeni vrînd să mă înzestreze cu un vechi și pitoresc lămbal alflat în mărginea Bucureștilor.

M-am întors cu un mal (cu o măciucă adică pentru cel ce nu cunoștea denumirea ardelenescă a obiectului), mai cu ajutorul căruia potolise zbaterea nervoasă a cîinilor din noaptea în care s-a pomenit cu un avion aterizat lingă fîntina din curtea casei sale.

Nu mai știu dacă în una din dimineațile aceleiași luni (cred că era într-o zi de miercuri), simțind că se apropie termenul de pregare al

în neamul odihnei și al somnului ce-l cuprinsese adînc ca pe un țaran sleit de trasul la coasă.

Cu puțin timp înainte, Grigore Hagiu, cel mai înalt dintre noi și cel mai blînd și puternic dintre noi, mă dusesse acasă la Otopeni vrînd să mă înzestreze cu un vechi și pitoresc lămbal alflat în mărginea Bucureștilor.

M-am întors cu un mal (cu o măciucă adică pentru cel ce nu cunoștea denumirea ardelenescă a obiectului), mai cu ajutorul căruia potolise zbaterea nervoasă a cîinilor din noaptea în care s-a pomenit cu un avion aterizat lingă fîntina din curtea casei sale.

Nu mai știu dacă în una din dimineațile aceleiași luni (cred că era într-o zi de miercuri), simțind că se apropie termenul de pregare al

în neamul odihnei și al somnului ce-l cuprinsese adînc ca pe un țaran sleit de trasul la coasă.

Cu puțin timp înainte, Grigore Hagiu, cel mai înalt dintre noi și cel mai blînd și puternic dintre noi, mă dusesse acasă la Otopeni vrînd să mă înzestreze cu un vechi și pitoresc lămbal alflat în mărginea Bucureștilor.

M-am întors cu un mal (cu o măciucă adică pentru cel ce nu cunoștea denumirea ardelenescă a obiectului), mai cu ajutorul căruia potolise zbaterea nervoasă a cîinilor din noaptea în care s-a pomenit cu un avion aterizat lingă fîntina din curtea casei sale.

Nu mai știu dacă în una din dimineațile aceleiași luni (cred că era într-o zi de miercuri), simțind că se apropie termenul de pregare al

în neamul odihnei și al somnului ce-l cuprinsese adînc ca pe un țaran sleit de trasul la coasă.

Cu puțin timp înainte, Grigore Hagiu, cel mai înalt dintre noi și cel mai blînd și puternic dintre noi, mă dusesse acasă la Otopeni vrînd să mă înzestreze cu un vechi și pitoresc lămbal alflat în mărginea Bucureștilor.

M-am întors cu un mal (cu o măciucă adică pentru cel ce nu cunoștea denumirea ardelenescă a obiectului), mai cu ajutorul căruia potolise zbaterea nervoasă a cîinilor din noaptea în care s-a pomenit cu un avion aterizat lingă fîntina din curtea casei sale.

Nu mai știu dacă în una din dimineațile aceleiași luni (cred că era într-o zi de miercuri), simțind că se apropie termenul de pregare al

Mircea Micu

Continuare în pag. a 7-a

INSEMNAȚI

Popas în sat

Am fost din nou în satul meu natal. În satul acela de la umbrașirea Oltului cu Dunărea, pe de cumpănișii mele, în care imi regăseam de fiecare dată, cu aceeași caldă și firescă înfiorare, amintirile copilăriei, rudele, prietenii, consătenii.

Și, ca și în alte dați, m-am simțit cu adevarat acasă. M-am reîntîlnit cu vechi cunoscuți, am vizitat pe unii și pe alții și am primit, rîndul meu, în vechia casă părintescă, vizitele unor megieși și oameni din sat. Am cîntîcit cu ei cîte un pahar sau cite-o ulicică smălțuită din vinul cel nou, am discutat despre cîte s-au mai petrecut în comună, despre preocupările gospodărești, problemele zilnice

și planurile lor de viitor. Și încă o dată, hînta mai s-a umplut de bucuria și orgoliul firii oamenilor în mîntolul surlelor. Ei sint păstrători fideli ai datinilor din străbuni, ai bogățiilor folclorului din zona respectivă și dovedesc un adevărat cult pentru oamenii scrisului. Localnicii, ca toți conjuncteții lor, se mîndresc că de pe legendarele meleaguri ale „Pădurii nebune” — străvechii Delorman — au pornit pe drumul mîntolului și surlelor o seamă de scriitori, de frunte ai tezaurului literar românesc, între care Gala Galaction, Zaharia Stancu și Marin Preda. Mîndria lor este cu altă mare și mai legitimă cu cît chiar din comuna lor de Sitșu s-au ridicat spre fascinanțele orizonturilor ale literelor doi autori ale căror nume le rostesc și buna dispoziție, spre desfășurarea numeroșilor participanți, tineri și mai vîrstnici, care cu răsplătit și meritate aplauze măiestria și dăruirea artiștilor amatori.

Satisfacția oferită de această reușită găzduțare gărește de la sine despre sensibilitatea conștientului mei față de literatură și artă, față de tot ce este merit să le dezmiereze clipile de răgaz să le înceta surlelor. Ei sint păstrători fideli ai datinilor din străbuni, ai bogățiilor folclorului din zona respectivă și dovedesc un adevărat cult pentru oamenii scrisului. Localnicii, ca toți conjuncteții lor, se mîndresc că de pe legendarele meleaguri ale „Pădurii nebune” — străvechii Delorman — au pornit pe drumul mîntolului și surlelor o seamă de scriitori, de frunte ai tezaurului literar românesc, între care Gala Galaction, Zaharia Stancu și Marin Preda. Mîndria lor este cu altă mare și mai legitimă cu cît chiar din comuna lor de Sitșu s-au ridicat spre fascinanțele orizonturilor ale literelor doi autori ale căror nume le rostesc și buna dispoziție, spre desfășurarea numeroșilor participanți, tineri și mai vîrstnici, care cu răsplătit și meritate aplauze măiestria și dăruirea artiștilor amatori.

Satisfacția oferită de această reușită găzduțare gărește de la sine despre sensibilitatea conștientului mei față de literatură și artă, față de tot ce este merit să le dezmiereze clipile de răgaz să le înceta surlelor. Ei sint păstrători fideli ai datinilor din străbuni, ai bogățiilor folclorului din zona respectivă și dovedesc un adevărat cult pentru oamenii scrisului. Localnicii, ca toți conjuncteții lor, se mîndresc că de pe legendarele meleaguri ale „Pădurii nebune” — străvechii Delorman — au pornit pe drumul mîntolului și surlelor o seamă de scriitori, de frunte ai tezaurului literar românesc, între care Gala Galaction, Zaharia Stancu și Marin Preda. Mîndria lor este cu altă mare și mai legitimă cu cît chiar din comuna lor de Sitșu s-au ridicat spre fascinanțele orizonturilor ale literelor doi autori ale căror nume le rostesc și buna dispoziție, spre desfășurarea numeroșilor participanți, tineri și mai vîrstnici, care cu răsplătit și meritate aplauze măiestria și dăruirea artiștilor amatori.

Iulian Neacșu

Continuare în pag. a 3-a

ACTUALITATEA LUI HASDEU

Apogeul scrisului enciclopedic românesc

Bogdan Petriceicu Hasdeu (1838-1907), a fost un fenomen de cultură enciclopedică, însoțită într-o măsură și frecventă tradiție românească (de diferite grade) începînd cu secolul al XVII-lea al clasicismului românesc — cum îl considerăm noi — prin ce au dovedit: Gr. Ureche și Miron Costin, prin ce au arătat și realizat Udriste Năsturel și Nișeie Milescu sau stolnicul Constantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir, figuri care sînt chiar în familia Hujdeilor, la bunicul lui B. P. Hasdeu, Tudor Hujdeu (1769-1835) și la tatăl său, Alexandru Hujdeu (1811-1872). Dar nimeni nu s-a urcat la treapta enciclopedismului în științele sociale, pentru că despre aceasta se vorbește puțin de B. P. Hasdeu. Nu intră în discuție numai multimea cunoștințelor ci și bară istorică, filologică, folclorică sau literară, ci și folosirea anumitor discipline și a fondului lor (în coexistență) pentru lămurirea anumitor probleme științifice, pentru realizarea de sinteze sau pentru concepere de creații literare. Din acest punct de vedere, B. P. Hasdeu

este inițiatorul temeinic al metodei de cercetare interdisciplinară, intrată în vogă în contemporaneitatea noastră. El și-a depășit, deci, timpul și a intrat cu știința sa profund în viitor. De-a lungul întregii sale activități — în lucrări mici sau mari ca volum, aplică cal mai metodică interdisciplinară, alături de cea comparativă, care i-a stat, de asemenea, la îndemîna, datorită bogatei sale culturi.

În acest sens, B. P. Hasdeu ca și înaintașii săi de familie, cu orice peripeții de viață, s-a simțit legat nezdruincinat de pămîntul țării și de cultura lui de vatră, iar folclorul (cu înțelesul dinți de „știință a poporului”) a fost mereu element de bază în construcțiile sale științifice. Este, de fapt, creatorul școlii de cercetare științifică a folclorului, devenind mentorul celor mai de seamă folcloriști din secolul al XIX-lea, uni dintre ei adunați în jurul revistelor conduse de el, „Columna lui Traian” (1870-1883, cu intermitențe) și „Revista nouă” (1887-1895). (Ovid Densusianu va pune bazele unei noi școli folclorice în secolul al XX-lea apăsînd însă pe legătură dintre literatura folclorică, grai și spiritualitatea satului). Perseoni, chiar din tinerețe sa svăpăiață, ca student sau militar, Hasdeu

I. C. Chițimia

Continuare în pag. a 7-a

Un savant modern

În ultimii cincisprezece ani, cultura românească a făcut un gest cu totul remarcabil — nu numai ca omagiu, ci și ca valoare științifică — prin reeditarea principalilor opere ale celui mai mare lingvist și filolog român, Bogdan Petriceicu Hasdeu. Între 1972 și 1978 au apărut, grație eforturilor profesorului Grigore Brăncuș, ca editor, trei volume cuprinzînd *Etimologia*, *Magnum Romaniae*, celebrul dicționar, adus, din păcate, de autor doar pînă la cuvîntul *bărbat*, și numai cînd nu sînt încă închise pe neașteptate o ediție Hasdeu ar putea obiecta că intruziunea a fost prea mare. În 1983-1984 profesorul Gheorghe Mihăilă a publicat reeditarea competentă și necesară a extrem de dificilelor *Cuvențe den bătrîni* și, tot în 1984, prin grija lui Grigore Brăncuș, cu ajutorul lui Manole Neagoe, a văzut lumina tiparului o nouă ediție din *Istoria critică a românilor*.

Clititorul contemporan dispune așadar astăzi de cele trei lucrări fundamentale ale lui Hasdeu aparute prima dată între 1877 (tomul I din *Cuvențe den bătrîni*) și 1886 (tomul IV din *Etimologia* — *Magnum Romaniae*). Dar, în afară de acestea, mai ales în timpul redactării dicționarului, atenția i se va îndrepta și asupra materialului folcloric autohton, pe care îl va recolta de pe toate teritoriile locuite de români, comparîndu-l însă cu întreaga artă romanică și cu valorifica la maximum în *Etimologia* *Magnum Romaniae*. Se poate afirma, fără exagerare, că nici un studiu contemporan de istorie a limbii nu poate face abstracție de textele publicate de Hasdeu.

În al doilea rînd, editînd documente vechi sau texte de circulație populară și texte folclorice, Hasdeu — spre deosebire de încercările pedegogice — își construiește o metodă, în acord cu cerințele științifice cele mai noi pe atunci, valabile în mare parte și astăzi. Confruntarea variantelor, stabilirea textului original, identificarea filierelor de pătrundere, cînd era cazul, relațiile cu alte texte (ceea ce s-ar numi astăzi „intertextualitate”) fac din activitatea de editare și comentare a textelor întreprinsă de Hasdeu una din cele mai metodice cercetări întreprinse la acea dată în cultura noastră. Dacă adăugăm la acestea și stilul alert

În al doilea rînd, editînd documente vechi sau texte de circulație populară și texte folclorice, Hasdeu — spre deosebire de încercările pedegogice — își construiește o metodă, în acord cu cerințele științifice cele mai noi pe atunci, valabile în mare parte și astăzi. Confruntarea variantelor, stabilirea textului original, identificarea filierelor de pătrundere, cînd era cazul, relațiile cu alte texte (ceea ce s-ar numi astăzi „intertextualitate”) fac din activitatea de editare și comentare a textelor întreprinsă de Hasdeu una din cele mai metodice cercetări întreprinse la acea dată în cultura noastră. Dacă adăugăm la acestea și stilul alert

Cezar Tabarcea

Continuare în pag. a 6-a

ARMONIOASA EZVOLARE A PATRIEI

**nicolae
ioana**

Orbite culturale

ei care au urmărit cu atenție adincirea continuă a democrației noastre culturale și observat desigur că el acționează într-un sistem de axe rectangulare. Verticala este dată de coordonata temporală, ea permițând afirmarea tuturor talenților, indiferent de vîrstă și de nivelul instrucției, iar orizontală este asigurată de prezența unui cadru instituționalizat de afirmare a talentelor în orice așezare a patriei, indiferent de situația sa geografică, mai apropiată ori mai îndepărtată de capitală ori de marile, tradiționalele noastre centre culturale. Noua realitate s-a constituit cu eforturi de durată, cuprinzătoare și ultimele două decenii au încununat prin rezultate remarcabile opțiunea pentru democratizarea culturală a țării. Apariția unor edituri prestigioase la Iași, Cluj-Napoca, Craiova sau Timișoara, a unor reviste importante la Brașov, Tirgu-Mures, Cluj-Napoca, Pitești, Iași, Bacău, Constanța ori Timișoara, prezența unor teatre și filarmonii profesionale în toate centrele de tradiție artistică ale țării confirmă grija manifestată față de constituirea unui puternic organism cultural, menit să reflecte noua pulsație a spiritualității naționale. Acest fapt a dus de la sine la abolirea unei sintagme altcînduși mult întilnită. E vorba de provincia culturală, realitate cîndva dureroasă, dacă nu cumva tragică, recunoaștere a unor zboruri frînse și a unor eșecuri în creația artistică și literară. Incapabilă să stimuleze germinarea creatoare, provincia antebelică a devenit un subiect de cercetare socio-culturală pentru toți marii noștri cărturari. Și chiar imediat după cel de-al doilea război mondial, presiind printr-o nouă exigență de timpului, un scriitor de mare și complexă erudiție ca George Călinescu îl cerceta contururile cu finețea în profesie dar și cu luciditatea unui chirurg. „Să studiem (...) caracterele provinciei”, propunea Călinescu. „Cel mai însemnat este după mine caracterul provincialismului (...) elementul, banal în parte, la proporții gigantice, devine interesant. Se produce un elefantiazis epic, o tumefiere a cotidianului, careia îi corespunde în ordinea subiectivă setea de a percepe.” Conferința profesorului (din care cităm și se producea în fața brailenilor și ei nu uită să le amintescă) fapt dar căreia a răspuns o întreagă suflare creatoare (Baronzi, Bacalbașa, Istrati, Perșelciuc, Sebastian ș.a.) orașul nule-a putut satisface împlinirile ulterioare. Fapt ce avea să-l determine pe cărturar să vorbească despre un „tropicis intelectual”, despre un „bovarism” al provinciei interbelice...

Așa se infățușau lucrurile în momentul expunerilor publice călănesciene, pe care Geo Sierban ni le-a înfățușat prin sintagmele de textele intitulată *Aproape de Elada* — (1985), atît de utilă întru cunoașterea și mai profundă a gândirii intelectuale călănesciene. La data aceea scriitorul mai recunoștea existența unui *rau topografic*, altfel zis al unei situații geografice nefavorabile, în afara oricărui alt aspect, și în special în privința o jumătate de secol de la consensurarea unor atari realități și hațta culturală a țării se infățușează cu totul și cu totul altfel. Să luăm ca argument prin însăși metamorfoza pe care a cunoscut-o Brăila, orașul pe care geniul lui Istrati sau al lui Perșelciuc i-au parăsit nu în afară noastră, dar în afară de noi, și în creșterea unor mari talente. La ora de față Brăila nu este numai un oraș cu o pulsație economică distinctă, determinată de prezența tutelării a Flaviului (port, șantier naval, instalații fluviale) dar și de apariția unor noi industrii, la loc de cinste situndu-se desigur ca construc-

Intreprinderea Progresul nu este însă numai o cetădală a muncii, numai un spațiu al producțiilor record ci și unul al educației. Clubul muncitoresc de aici a devenit de mult o instituție de cultură respectată a orașului, în care poposec mulți tineri braileni pentru a-și petrece cu folos timpul liber. O bibliotecă bine înzestrată cu titluri din literatura română și universală, cercuri aplicative și de creație, o sală de spectacole modernă, încapătoare, invitat periodic să fie gazda unor colective teatrale profesionale din țara întreagă. Și mai există la Brăila un teatru purtînd numele mării actrițe *Maria Floth*, un teatru care în ultimii ani și-a restabilit în totalitate ca primelor noastre teatre, motivele noi de actori vin aici cu sentimentul unei reale posibilități de împlinire profesională. Cit despre public, el există și este format în primul rînd din tineri, elevi, muncitori, intelectuali ai Brăilei. Mulți dintre ei trăiesc în chiar orizontul revistei culturale cu același interes și concurență literar-artistică de anvergură pe care Brăila le găzduiește an de an. *Baladele Dunării*, concursul de poezie *Mihu Dragomir*, cel de proză purtînd numele lui *Panaït Istrati* — iată doar cîteva manifestări culturale extrase dintr-un evantai mult mai larg. Paginele unor reviste culturale de mare prestigiu și de mare devotament pildur. Este de-a dreptul tonic să cobori din tren sau din mașină într-un loc necunoscut, la Borsă (Maramureș) să zicem, sau la Deseghi (în același județ) pentru a constata că arta este la ea acasă prin grîja nu a unui, a câtorva tineri oameni ci a întregii comunități organizată și de această iubire raiască față de frumos, față de slujitorii săi; să poposești pentru o zi doar în Săliște Sibului și să te convingi de grija cu care este ocrotită pilda de patriotism a înaintașilor sau incidenta faptelor lor culturale de cîndva și să străbați cîmpia Bărgănelului ialomitean ori călărășean și să afli că în fiecare sat aproape vîntușe tineri cărturari și țărani, păstrători de limbă românească — dar și autori prețioși de literatură. La Ion Roată sau la Lehlu, ca în atîtea și în atîtea așezări de oameni harnici de pe aici soarele răsare și din cuvintele acestei limbi precurate.

Privilegiul creatorului contemporan este și acesta, de a se implica în destinele unei culturi puternice și omogene, lipsită de centripetalitate și exorbitanță pe care un mare cărturar le distinge încă acum patru decenii și ceva drept cele „două nuanțe sufletești” ale provincialului. Numai că aceiași cărturar eminent nota încrederea sa nedezmintată în aceea că „fiecărui nație o pe lume e îndreptată să spero că va fi sortită să exprime de la locul ei terestru adevărurile universale.” Încrederea lui G. Călinescu a devenit de mult certitudine. Artă românească este expresia elocventă a acestei înălțări spirituale pe care o consemnează un sfîrșit de mileniu în care omul este chemat să își manifeste identitatea culturală națională, răspunzînd astfel chemărilor universale ale creației cu simbolurile de preț ale străvechii sale dăinuirii pe acest pămînt de la Dunăre și de la Carpați.

Titus Văjue

Arhitectură modernă la Setu Mare

Pe plaiurile Bistriței

nu mai rețin cu exactitate ziua în care am poposit pentru prima oară la Buhuși, dar orașului m-a cucerit imediat. Avea un farmec aparte, chiar dacă în acel moment număra doar cîteva blocuri, în Sădăda Mare nu era mai răsărită decît a unei comune de azi. Fiecare palmă de pămînt nouă însă de istorie și tineretea molipsitoare a celor din jur era un semn că, de se întimpla ceva, că timpul nu stătea în loc, ci dimpotrivă, alerga mult mai repede, condensîndu-se.

Ce s-a întimplat în ultimele decenii cu așezarea de pe malul stîng al Bistriței poate constata oricine. Totul este să se manifeste această dorință, să se hotărăscă în ce mijloc de transport se urcă, și, mai ales, în ce anotimp vrea să pășească pe străzile fostului trg. Iar dacă alături de noua imagine a urbei, cunoscută ca oraș al florilor, în care trăiesc și muncesc peste 20.000 de oameni, curiozitatea îl îndeamnă să așeze și altele înstrărate, va avea surpriza să afle că istoria Buhușului nu înseamnă doar veacul de cînd aici funcționează Intreprinderea de Postav, ci că ea coboară mult mai adînc în ere.

NE-AM BAZAT ÎNTOIȚEAUNA PE OAMENI!

Îată o expresie auzită nu o dată în timpul vizitelor mele la Intreprinderea de Postav, ajunsa azi una din cele mai moderne și mai căutate parce de profil din țară. „Sîntem o Intreprindere integrată — ne spune ingenera Rodica Berca, directorul acesteia — în sensul că instalațiile noastre prelucresc totul, de la materia primă (lîna brută) și pînă la țesătura finită. În cele două mari fabrici, de fire și de țesături, prelucrăm anual circa 16 milioane metri pătrați de țesături, 5.400 tone fire piepăne, 3.800 tone fire cardate și 1.700 tone lîna spălată. Lîna e deci, spălată, sortată, făcută fire și, apoi, stofă, fluxurile de producție fiind urmărite cu atenție de peste 8.000 oameni alături de noi. Lucrăm în trei schimburi, fiecare avînd asistență tehnică asigurată, forța de muncă necesară (țesători, filatori, finisori, vopsitori etc.) fiind pregătită prin școala profesională și liceul patronate de noi. Tot noi ne pregătăm și forța de muncă specializată (ajutorii de maistri și maistrisii), intreprinderea fiind considerată o a doua facultate de instruire a cadrelor. Ne putem mîndri că am pregătit cadre de nădejde nu doar pentru noi, ci și pentru alte unități din cadrul centralei și din țară, nu puțini din specialiștii plecați din mijlocul colectivului nostru sînt azi în fruntea unor întreprinderi textile din țară, Timișoara sau specialiști de marcă în cadrul centralei și ministerului. Perfecționarea și polioalizarea antrenează, de altfel, în jur de 300 oameni anual prin cursurile inițiate trecînd aproape tot personalul. Ne-am bazat întotdeauna pe oamenii din întreprindere, care sînt preocupați în permanență de întreținerea și modernizarea utilajelor, de crearea unor țesături capabile să concureze pe cele mai exigente pietele de desfacere. Avînd oameni foarte buni, nu ne dăm deoparte de la nicio comandă, permîndu-ne să lucrăm articole dintre cele mai grele. Format din tătă în fire, colectivul este temeinic sudat și noi, cei din conducere, ne străduim să ducem mai departe stăruința, stimulînd inițiativa și promovînd pe cei mai buni dintre cei mai buni. Prioritară este problema calității, în unitatea noastră ea fiind o problemă de demnitate și patriotisim. Calitatea țesăturilor noastre ne-a dus faima în lume și în ultimul timp sîntem din ce în ce mai solicitați de foarte multe firme din S.U.A., Canada, Italia, din țările arabe și din alte țări, întreaga noastră capacitate fiind acoperită cu contracte.”

Am notat cu exactitate gîndurile de mai sus, deși discutăm cu ingenera Berca în gîng și decurgă cu totul altfel. Problemele de producție erau însă prea prezente, ca și intrunirea la care trebuia să participe, așa că m-am mulțumit cu atît. Nu înainte de a nota, din mers, alte frînturi de gînd („Lucrez în fabrică, împreună cu soțul, de 16 ani. Îmi place frumosul, îmi place industria ușoară, nu vreau să mă ocup de nimic din întreprindere, deși Piața Neamț, orașul unde m-am născut, e foarte aproape. Am doi copii...” și promisiunea că vom sta cîndva mai pe îndelete de vorbă.

O MARCĂ DE PRESTIGIU

În întreprinderea buhuseană, după cîte fusesem informat, sînt prelucrate foarte multe amestecuri, de la lîna sută la sută și pînă la fire sintetice sută la sută, combinațiile de lîna cu poliester, cu celofibră, cu relon și PNA fiind foarte căutate. Practic nu există țesătură solicitată de casele de modă care să nu poată fi executată la Buhuși, întreprinderea dispunînd și de un atelier de proiectare, produse-prototipuri foarte bine dotat, la curent cu tot ceea ce se întimplă în materie de modă în lume. Inginera Rodica Macri, responsabilă colectivului, lucrează în domeniul creației din 1970, atelierul pe care îl conduce avînd la îndemînă toate dotările, de la clasicele războaie manuale și pînă la cele mecanice, de la sectorul de mostre și pînă la cel în care se realizează colectiile ce se trîmit firmelor, de la spații pentru materia primă și pînă la magazia de cupoane.

„Aproape 90 la sută din produsele întreprinderii — ne declară ingenera Macri — iau calea exportului, fie direct, fie prin intermediul confecțiilor. Lucrăm atît pentru sezonul cald, cit și pentru cel rece, înainte de lansarea programelor de creație întîlîndu-ne și cu reprezentanții firmelor cu care colaborăm, pentru a fi astfel mai aproape și de cerințele model și de cele ale partenerilor. Toate articolele de ultimă oră le-am lansat în colaborare, dar am impus și foarte multe modele lansate de noi, în ultimii ani căutîndu-se îndeosebi cele cu aspect lucios,

cu spicuri realizate din celofibră plată și relon trilobal, cu aspect foarte lucrat, cu efecte de diferite tipuri, realizate prin procedee tehnologice cunoscute doar la Buhuși. Numai firma „Durell” din S.U.A. ne solicită peste 20 de articole, în sute de pozii de coloristozonă și gama produselor noastre extinzîndu-se în funcție de solicitarea tuturor celor 24 firme cu care colaborăm. Trimitem spre prospectare sute de colecții și articole noi, unele de o dificultate tehnică foarte mare. La 30 mai am finalizat deja programul primăvară-vară '88, iar la exportul direct avem atîtea cereri încît nu le mai putem onora pe toate. Dispunem însă de un colectiv harnic și inventiv, din rîndurile căruia fac parte, între alții, Teodor Peacă, Nicolae Hobu, Lucica Huzum, Ion Sidlanic, Gheorghe Podoleanu, Lucica Diaconu, Teodor Tînuță, Ana Coșca, creatori capabili să rezolve cele mai dificile solicitări.”

Vizitînd expoziția de mostre am rămas pur și simplu uluit de varietatea, calitatea și multitudinea expozitelor, de jocul fascinant al culorilor și combinațiilor, marea majoritate a țesăturilor din gama celor expuse luînd drumul firmelor din S.U.A., Canada, Belgia, Franța, Anglia, U.R.S.S., Arabia Saudită, Irak, Jordania, Liban, Siria și din alte țări pînă în îndepărtata Austrie. Le-am notat pe toate în carnet, cu denumirile lor pompoase, dar așa preferat în locul lor numele citorva, dintre cei ce, cu migală și pasiune, cu dăruire și efort contribuie la obținerea miilor de produse pe care scrie simplu „Made in Romania”.

DINASTIILE MUNCITOREȘTI — O ALTA CARTE DE VIZITĂ

În centenara istorie a întreprinderii, dinastiele muncitorești ocupă un loc aparte, a preda stăruința fiind de-acum o tradiție respectată cu sfîntenie. Gheorghe I. Vlăd, de exemplu, este țesător și încă unul din cei apreciați. Tatăl său a lucrat ca filator, iar mama, în vîrstă de 90 ani acum, a fost, la rîndul ei, țesătoare. La Tesătoria Nord, el muncete de trei decenii alături de țesătorea Ana Vlăd, fiul lor, de 23 ani, polioalizîndu-se și lucrînd ca țesător pe războaiele de ultim tip. Și mai interesantă mi s-a părut încrengătura familiei maistrului principal Nicolae Humă. Tatăl său, în vîrstă de 84 ani, a tradit de mic copil în fabrică, aidoma unchiului Vasile, ajuns și el la 86 ani, și a celor patru copii ai acestuia. Calificat mai întîi ca lăcătuș, Nicolae Humă lucrează în unitate de aproape trei decenii, ascensiunea sa fiind tipică pentru destinele multor muncitori buhuseni. S-a căsătorit cu o filatoare, promovată mai apoi la controlul de calitate, primul copil lucrînd ca electrician, iar fata, elevă a Liceului Textil din localitate, vișind să urmeze o facultate de profil. De curînd, băiatul s-a căsătorit cu o filatoare.

Exemple ar putea continua. Laureția Tocșa, președinta Consiliului Oamenilor Muncii, vorbindu-mi și de familiile maistrului țesător Ion Gh. Birlădeanu, vopsitoriei-finoasore Anica Teslaru, de cele ale lui Dumitru Gavrilă, Constantin Livezeanu, Ilie Teacă, Stela Hanu și multe altele, pe care spațiul, așa cum se întimplă adeseori, nu ne mai îngăduie să le transcriem. Tot ea mi-a amintit numele multor fruntași în producție și angajamentele lor în cîntea Conferinței Naționale a partidului, mi-a vorbit pe larg despre minunatele condiții de muncă și viață create oamenilor muncii din fabrica noastră ca fiind o problemă de demnitate și patriotisim. Calitatea țesăturilor noastre ne-a dus faima în lume și în ultimul timp sîntem din ce în ce mai solicitați de foarte multe firme din S.U.A., Canada, Italia, din țările arabe și din alte țări, întreaga noastră capacitate fiind acoperită cu contracte.”

Cornel Galben

Mariana Brăescu

Popas în sat

Urmare din pag. 1

Stelaru, născut în casa cu numărul 1 a satului din Vale, și reputatul dascăl și povestitor Florian Cristescu, iși pe lume în așezarea de pe Deal, componentă a aceleiași comune.

Segarceii — de la elevi pînă la cei mai în vîrstă — știu astăzi aproape totul despre Dimitrie Stelaru, i-au citit cărțile de poezii și îi cîntesc memoria prin organizarea diferitelor manifestări și întîlniri cu scriitorii și criticii literari. Versurile sale sînt recitate cu prilejul diverselor serbări școlare, iar cîntîmul cultural sădese poartă numele de rezonanță al poetului pe care cei din părțile locului îl numesc cu duioșie „consteanul nostru”. Reprezentanții Consiliului popular comunal mi-au vorbit pe larg despre intenția lor de a amenaja, cu sprijinul cadrelor didactice, într-o cameră din casa natală a poetului, în prezent renovată, un punct muzeistic care să omagieze, așa cum se cuvine, numele și creația.

O inițiativă similară a căpătăt deja intruchipare în satul din Deal, unde, în clădirea școlii, a fost conceput un spațiu memorial dedicat lui Florian Cristescu, apreciatul autor al cărții în trei volume „Povestea neamului nostru” și autor al altor povestiri pentru copii, unele dintre ele republicate nu demult de Editura „Ion Creangă”. Aici, vizitatorii iau cunoștință de o serie de manuscrise ale scriitorului, lucrări cu caracter didactic, ziare și reviste la care a colaborat, ediții princeps ale cărților sale, fotografii de familie, referințe critice etc. — toate laolaltă conturînd și protejînd la adevărată

Înconjurul lumii în sandale de aur

Cu nu mai mult decît un sfert de secol înainte, călătorul care, venind dinspre București, ar fi vrut să pătrundă în Alexandria, trebuia să treacă peste un pod îngust și cu balustrade înnegrite de funingine, construite din arce de metal, asemănătoare cu acelea de la Cernavodă aparținînd, prin stil tradiției înăugurate acum un veac de Anghel Saligny. Orazul, sau mai bine zis, tirgul, situat într-o depresiune, se despărtea de toamă, dealurile aflate către răsărit, unde apele rîului Vedeia mușcau arar, în curgere leneșă, de șarpe toropit de căldură. Privită de aici, de pe colină, unde drumul Piteștilor se unea, din cîine știe ce vremuri, cu șoseaua care duce la București, Alexandria se infățușă ca o așezare plăcică și fără contur, definită de monotonia și încetșoșată — vara — de colbul cîmpiei și — iarna — de fumul care, ieșind din hornuri, nu cuteza să se înalțe mai sus de altitudinea Burnazului, prăvălit într-o întinsă luncă. Un loc unde, de mai bine de o sută de ani — cînd, în vremea lui Cuza, se pusese aici piatră de temelie, nu se mai întimplase, parcă, nimic. Oamenii, care locuiau în căsuțe cu prispă, se trăgeau deverele acasă și numai de sărbători ieșeau într-o pădurice de peste riu, la iarba verde, ascultînd cite un țarț cu sunet îndrăcit, de țambal și viori, și frigid mîtitei. Această viață vegetativă, de periferie veșnică, avea într-însa ceva de balcanism prelungit și prăvăliile înșirate pe unica stradă principală erau, de fapt, o singură odăie apărută, noaptea, cu drugi de fier. Tirgul acesta era tipic, locuitorii erau niște țigovești și viața lor, parcă însoțită de o muzică de ceterină, avea drept bucurie cotidiană braga și rumburile de susan.

Imaginație acesteia, colorate de pitoresc (dar un pitoresc al sărăciei) se mai găseșc astăzi doar prin arhive și istoricul din sălari, pe înrețele cu greu (comparînd fotografiile, pelucule de film și cifrele, cu limbajul lor rece și rezolutiv) urde a dispărut, peste noapte, acest colț de lume pe care poate că doar Anton Pann ar fi putut să-i cînte. La drept vorbind, istoria va înregistra, începînd de acum, o altă Alexandria, smulșă dintr-o imobilitate seculară și afirmînd o altfel de civilizație decît cea a Balcanilor.

Om venit din nord și îndrăgostit acum de soarele sudului, nu cunosc decît această Alexandria a vremii de azi, pe cealaltă, pe „cea veche”, descoperînd-o cu surprindere în poze îngălbentite și în amintirile celor care azi sînt cetățeni ai unei cetăți moderne, o urbe în toată puterea cuvîntului. Orașul se deschide acum printr-un bulevard larg și peste un viaduct arcut la înălțimi amețitoare peste Vedeia cea leneșă; undeva, departe, se mai văd, ca într-un muzeu, urmele vechiului pod de fier, care nu lăsa să treacă, în același timp, două care cu boi. Geometria este aici triumfătoare: geometrie a clădirilor aliniate pe lîngă trotuarele netede — unde explodează, din primăvară pînă-n toamnă, flori multicolore — geometrie a bulevardelor, îmbrucate în unghurii drepte, arătînd și în acest fel că aici, în mijlocul Cîmpiei, Române, drumurile se despart, pocnînd către sud, la Dunăre, și spre mieznoapte, către Arges, pînă în munți. Sînt căi străvechi, legînd Transilvania de Dunăre, pietruite de romani, acoperite de colbul Evului Mediu, și, astăzi, largi șosele de bitum și de asfalt.

Urme ale acestor drumuri, coboritoare din nord, au rămas ca niște pecetei pe suflet și au ajuns și în heraldică. O veche stemă a Teleormanului, de o simplitate care trebuie să fi fost cea a vieții acestor români de la cîmp, reprezentată, pe un spațiu gol, trei oi; altă doar: „trei oi”. Această realitate în epură spune însă mai mult decît ne-ar fi putut spune orice fel de statistici despre o populație de țărani, trăind, în alte timpuri, numai din creșterea vitei și din agricultură, dar reprezentată de o avuție mică: doar „trei oi”. Oile heraldice de ieri, minate de la munte în bălțile Dunării, la iernat sînt astăzi nenumăratele turme care împinșez dealurile de lîngă Vedeia, de pe Teleorman și de pe Călmățui. Griul crește victorios și mai înalt decît în antichitate cînd ostașii lui Alexandru Macedon, trecînd Istrul, trebuieră să-l culce la pămînt cu lăncile. Sîntem aici într-o țară a grîului, într-o lume de agricultori. Dar aceiași oameni cu palmele întărite, ieri, de lemnul coasei și al secerii, sînt astăzi cei care au învățat să execute, ca muncitori de înaltă precizie, operații de o finețe comparabilă cu acelea necesare în artizanatul japonez. Să fie asta doar o vorbă, o comparație leșită de sub condei și fără legătură cu adevărul vieții? Nu, nicidecum: la I.R.A., în Alexandria, acele mici și fine cercuri de oțel, (parcă niște jucării) ordonate cu microscopul, rivalizează azi cu rulmenții produși în departăta Japonie.

„Desculții” de ieri ai acestor locuri fac și ei, acum, ca și romanul lui Zaharia Stancu, înconjurul lumii în sandale de aur.

Ploaia de aici,

de pretutindeni

E ora cinei și obosit bat în fereastra vecinului...

Ploaia de aici, de pretutindeni se aude cum bate în casa în care ai tîi dorm.

Curînd se va simți acest miros de scinduri

ca viața.

Ai patruzeci și șapte de ani imbracă-te și du-te prin cartier desculță ploaia mîturînd sufletele.

Curînd se va simți acest miros de scinduri

ca viața.

Zimbiți, vă rog!

Și în amiaza mare iubirea mi-a fost refuzată, la miezul nopții ieșeam prin deschizătura

Victimele mele erau deobicei ființe neînsemnate fugeam ca o nălucă printre munții de cretă.

Zimbiți, vă rog! În această clipă nici-una nu se aseamănă cu alta sper și fiecare e un topor curg rîuri în pietre în alt loc va fi complicat să pier.

— Dar de ce taci tu lume conjugată, dar pleacă hai, mi-ai promis, te va găsi aici în halul ăsta femeia care adineuri țî-a deschis...

Copii învățînd versuri

din Eminescu

Ce înseamnă asta? Geometri, prin care văd hăinuțe mici, copii învățînd poezii din Eminescu, (tablouri pe pereți din alte veacuri (de fapt niște copii!) mobila lămișă, motocicletă mobra se poate vedea în coridor cu firele de contact alîmînd în aer ca venele unui epă obosit. Dumnezeule și radioul merge, merge înainte!

Ce înseamnă asta? Geometri prin care văd hăinuțe mici, copii învățînd versuri din Eminescu!

Animale plecate

după hrană

Mai scriu în delir oasele cu sete pe cerceafol mort femeia mea mai plînge cu fiecare frunză ce cade.

Mai întorc și îi văd capul adunat între frunze frunzele i se lipeșc de ochii care închid un întineric prea mare. Mai trec cu pieptul prin noroaii mai foșnete lume

și șoapte clare sune cu o imensitate stele cu patru capete apar la geam strada se întinde leneșă pînă de pisici și cîinii ucuși plecați după hrană

și adormind hămesite pentru totdeauna. Aude cum mișcă sufletul lor în cadavre ca frunzele mușcate de raze luminate de un far nădușit ca doi ochi fulgerători prin noaptea ar trupurile lor.

Din ochii mei goi curge lumina, ultima lumină cum curge ploaie pe trotuare la rădăcina cade totul căldura de pe caldarime e pură cînd se face noaptea și eu așeminiilor lor îmi voi legăna între sori capul pustiu.

Zi de toamnă

Îmi pun pelerina și merg pînă la colț, la farmacie — îmi deschid umbrela cu atenție, pe trotuarul de vizavi două femei s-au oprit. Plouă

și ploaia cade în strada pustie! Îmi deschid umbrela cu atenție, cercețz fiecare colț grăbit privesc în toate părțile atent la intrare mă întîmpină zîmbetul serafic al unui necunoscut.

plouă și ploaia cade în strada pustie. Aici se află adresa, pe o bancă udă aștept, întorc-te acasă îmi spun oriunde te va întîmpina surisul serafic al unui necunoscut.

plouă și ploaia cade în strada pustie. Cafeaua s-a răcit demult, la geam sus cineva face exerciții de vioră cuțitul de pe masă din bucătărie e singurul meu prieten,

plouă și ploaia cade în strada pustie! doar pentru asta am venit obosit și ud, bătut de ploaia măruntă!

Printr-un ochi de geam

Printr-un ochi de geam mă uit sîntei cu toții aici stopii de ploaia mă îmbătrînesc eu n-am să intru greu și ud, bătut de ploaia măruntă.

Cu cîteva frunze uscate în mîină voi trece prin grăi dintr-un tren voi privi necunoscut sîntei cu toții aici doar pentru asta am venit obosit și ud, bătut de ploaia măruntă!

Desen de Aurelia Stoiu Mărginean

ÎNȚINERILE «LUCEAFĂRULUI»

BRAȘOV

CENACLUL CENACLURILOR

Existența mai multor cercuri și cenacuri literare a determinat, aici, la Brașov, o inițiativă de natură să consacre o substanțială activitate în materie de creație. Este vorba de acest Cenacul al cenacurilor, care, o dată pe lună, reunește aproape totalitatea forțelor creatoare din județ. Și nu sunt puține acestea, nu sunt lipsite de acel numitor comun al prezenței, prin surdit, în paginile unor plachete sau reviste editate periodic, fapt ce interesă și o comunicare specifică, alta decât aceea din cenacul. Căci, desigur, semnificativ ca și aici ce se dăruie în parte prin timp lecturii și creării să-și vadă numele tipic în dreptul propriilor strădăni. Trebuie remarcat de la bun început sprințul deosebit de care se bucură o astfel de activitate din partea factorilor de conducere, după cum trebuie relevată și sollicitudinea cu care sunt înconjurăți. Căci, din nou, nu e puțin lucru ca activitatea cenacurilor să fie dublată și completată de o strălucire a activității editoriale. Dintr-un puternic centru industrial, Brașovul tinde să devină și un puternic centru cultural. Afirmarea are în sprinț și această reprezentativă contribuție a cenacului cenacurilor; o formulă prin care, rînd pe rînd, cenacul de la întreprinderea de autocamioane sau acela de la uzinele de tractoare, de la Săcele, de la Codlea sau din comuna Cristian, ori din alte locuri care alcătuiesc perimetrul cultural al județului, se asigură, de fapt un vlu climat artistic și se găzduiește o frumoasă activitate. Este a doua oară cînd revista noastră își dă întâlnire cu o parte din membrii acestui reprezentativ cenacul și-l prezintă cititorilor. Fapt care într-un fel o face și părtaşă la strădănițele ce animă munca și viața celor de acolo, cu promisiunea reînnoirii și a sprințului pe care sintem siguri că îl merită.

A. I. Zănescu

Poeții din Brașov

Pus în situația de a-mi prezenta prin rîndurile de față „veștile de condei”, am răgus la titlul alambicat de mai sus, dîndu-mi un refuz intim (să fie acesta ecoul unui ancestral „complex de provincialitate”? al unor epite terminate în „can” sau „ană”, folosite de obicei pentru circumstanțierii (atențuanțe?) din realitate poetică, fie din Gîlboacă, Pădăra, Noua Zeelandă sau Hong Kong, vrea să locuiească lumea cu poezia lui. Chiar și această succintă privire asupra poeziei scrise, în ultimele două decenii, de poeții care locuiesc la Brașov, este un argument că nu sintem puși în fața unor cărți care se așează, ca pe un raft, una lângă alta, după armonizatorul „criteriu geografic”, ci mai curînd ni se relevă un perimetru ce refacă, în acest cadru, principalele direcții și tendințe, parcurs de întreaga poezie românească.

Poeți de cele mai diferite orientări și de cele mai diferite „confesiuni” (în ceea ce privește credința în rosturile și menirea poeziei) am impresia că participă la o adevărată cursă de repopulare a unui spațiu, ce cu numai două decenii în urmă părea destinat unor hilare aplecări asupra colli de scris: „Trece-o noapte, înco-z / Se ascute lupta dintre clase / Iar chibăritul se arată a fi / Elementul mai semnificativ”.

Redescoperirea valorilor fundamentale ale spiritualității românești, restabilirea punților de legătură dintre fenomenul literar al „prezentului” și tradiția înaintașilor, asumarea unor experiențe din alte literaturi, afirmarea unor noi criterii estetice caracteristici de seamă ale emancipării poeziei noastre contemporane, începînd cu anii '60 și continuînd în mod deosebit în epoca de largă renaster, în toate domeniile vieții social-economice și culturale din țara noastră, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului constituie și dominantă procesului de evoluție conștientă și calitativă a poeziei scrise de poeții din Brașov. Și dacă, în asemenea cazuri, evaluările cantitative nu au prea mare semnificație, nu este totuși lipsit de interes să constatăm că între anii 1965 și 1968, la diferitele edituri din țară, au apărut 52 de plachete semnate de autori din Brașov, de trei ori mai multe decît în toată perioada interbelică, spre a nu mai face referiri la intervalul dintre anii 1944 și 1964, cînd aceste apariții se reduc la cea. 3-4 cărți de poezie, deși la Bra-

șov apăruse prima revistă dedicată în exclusivitate poeziei, „Claviaturi”, editată de Ibrăhimescu. Vanias în 1941, iar în anii respectivi „Luceafărul de ziua” era, oarecum, o publicație periodică de luat în seamă.

Cit privește configurația de continut a acestor vetre lirice, ea se circumscrie fizionomial de ansamblu a poeziei românești contemporane prin aceea că liniile sale se suprapun, în mare parte, portretului mereu în mișcare al acestei forme, poate cea mai importantă, de manifestare a sufletului nostru național. Ar fi astfel ce remarcă că, și la Brașov, în ultimele două decenii și-au dat întâlnire poeți afirmați încă între cele două războaie — Vasile Copilu Cheatră — cu autori al căror punct de plecare se află într-una din cele mai prestigioase apariții locale, „Antologia poezilor din Tera Barsei”: Verona Brates, Darie Magheru, Ion Lupu, Petre Homoceanu, Ștefan Săteanu și alții. Alături de ei poeții „generației de mijloc”, care și-au publicat prima carte, dar și pe cele mai reprezentative lucrări, după anul 1965: regretatul George Boitor, Ion Burcă, Eva Lendvay, Hans Schuller, Ermil Rădulescu, Ioan Barasov, Petru M. Haș și alții.

Mutații valorice s-au produs și la nivelul debutanților, poeții tineri au o mai evidentă conștiință artistică și o mai mare responsabilitate în fața cuvîntului. La un interval scurt, două dintre cărțile de poezie apărute sub semnătura unor poeți din Brașov au fost distînse cu premii pentru debut ale Uniunii Scriitorilor: „Despre nimere” de Ion Stanclu (1975) și „Strada Castelului 104” (1984) de Alexandru Musina, unul dintre poeții reprezentativi ai „promotiei '80”.

Exigența față de text pare a însufleți și noul val al celor mai tineri, printre care poeți deja cunoscuți din paginile unor publicații din țară, dar mai ales din naștile „Astrei”: Baluce Octav, Liana Viorel, Flavius Obeadă, Liliana Cocos și foarte mulți alții, unii încă elevi ai prestigioaselor licee: „Unirea”, „Andrei Șaguna” sau Liceul de Științe ale Naturii.

Acesta este spațiul larg în care, în mod constant, fără întrerupere se manifestă și poeții:

Nicolae Stoie

Continuare în pag. a 7-a

IOAN SUCIU

Precuvintare

Anton Panne, Anton Panne, Luminezi cu multe rone
Din Cetatea Dorului
Și a cătăului...
Din Cetatea Gîndului
Luminind pămîntului...
De sub teacurii toamna-și scoate
Vinuri și bucoavne, — date
Citeadată-amarului,
Citeadată harului...
Astăzi, cînd îți cînt eu ție,
Mă ciopleș cu poezie.
Româneasca mea iubire
Aripă imi e prin fire...
Multe lucruri, în lumesc,
Mă nichitastănesc.
Multe ape vor să-mi scape
Către arderile toate.
Multor ploii nu mă învoi,
Și-n al datinei suvoi
Mă înșopt cuvințului
Sub mireasma gîndului...
De din tine mă cunosc
Treptelor acestui rost,
Anton Panne, — mîndrulu,
Dragule și hitrulu...

ILEANA GAFTON

Joc

Imi inchipuiam
ac st joc.

Pumnii rămași goi
aveau urme de măr.

Mai țiriu am ocusn în ei
cîteva șoapte.

I-am înlocuit
cu păuni mai departe.

Și-argind după lumină
am închis în ei ploaia.

DAN IORGA

Clepsidra unei amintiri

Pași pe nisip

amintiri de scoici și meduze,
sălcii pierdute
prin al anotimp
rendez-vous între nimeni
și nimeni
vînt mușcat între buze,

pași pe nisip

peșcărișii alungați de furtună,
pozi stingerii
rătăciți
pe o plajă
E-uta
de brumă.

LILIANA DRAGU

Tablou cu fluturi și oglinzi

altfel ar fi tăcut
luminile candelabrelor de fluturi
altfel s-ar fi topit
nisipul clepsidrei albastre
altfel decit
stolul cucubelor picurînde
dacă clopotul oglinzilor sparte
nu se-ar fi vibrat gîndurile
dincolo de ecou.

LOREDANA-GEORGIANA

DĂNET

Eterogeni

Zbor frînt, cu aripi de oțel
Două picături se preling pe buza ta
Și muguri de flori explodează pe-afară
Liniște întreruptă doar de forma gîndului
Sori închiși în cutii de sticlă

Desen de Aurelia Stoie Mărginean

Și fulgii roșii albastrec iarbo.
Căci s-au născut poezi.
Versul lor n-are simă, nu are culoare,
E o simplă poezie ruptă din sufletul lor
O reacție dintre sentiment și gînd.

FLAVIUS IANCU OBEADĂ

De rostire

Pe fața ta neștersă de apă
ruptă din vînturile Sfînzului
coborîndu-se
să-și creeze dorul și griul
cu ulciorul legat în fire blande
de sîrenă își torn
o picătură din cuvîntul
cu gust de naștere
înspire A și Unu —
pas de labădă trecut peste gîznela
nemuririi tale
peste cuvînt — bob de strugure și vin
în cerul gurii tale instalat —
al privighetorii mele de argint...

IOAN RESLER

POMUL

Cel dol au așteptat cît au așteptat și
dacă n-a mai venit nimeni, cînd s-a
făcut noapte, s-a culcat.

Au mai așteptat și a doua zi...
Pe la amiază îl s-a făcut ioune. Au mincat
și ei ce mai rămăsese prin casă, apoi au așteptat
iar.

Dar se făcuse noapte și tot n-a mai venit
nimeni...

Atunci, s-au culcat nemîncați.
A treia zi, întelegînd că așteaptă zadarnic și
că au rămas singuri, au săpat o groapă în fundul
cîrții. În ea și-au îngropat toate amintirile.

Apoi, și-au dat seama că rămăsese de capul lor.
Li s-a făcut foame, dar nemişcînd de nicu-
nele prin casă, au băut fiecare cite o cofă cu
ghîr, și, nemişcînd pe cine aștepta, s-au culcat.

Dimineața s-au trezit și-au țes în tîncă. Le
ghiorțaiu matele... Au privit în jur, dar în
afară de curtea mare și goală, și de căsuța
mică, nu le mai rămăsese nimic.

Atunci au priceput că începuseră grîlile și
s-au scîmpanat în cap...

Ca să scape de grîji, și-au luat fiecare cite o
nevastă și s-au însurat.

Apoi, și-au ales cite o cameră — din cele
două, cite erau. Nevestele îl iubiseră și le fă-
cuseră copii și de buclărită, dintre
cele două camere, unde socoteau — în gînd —
care din ei înfulecă mai mult.

Cînd au înțeles că așa nu le mai ținea nici
dragostea, nici mincarea, nici fîcirea, au
ridicat un gard drept în mijlocul cîrții. Apoi,
au despărțit buclărită în două, au zidit ușile
și ferestrele camerelor și au făcut altele noi.

Și curtea și casa deveniseră mai mici. Dar
fiecare avea curtea și casa lui — care — acum,
erau una cu spatele spre cealaltă.

Cu timpul, au început să-și întoarcă și ei
spatele...

Atunci, și-au dat seama că s-au instrîinat și
au dat vina pe neveste și copii, care au început
să plîngă că sint nefericiți...

Au decis că trebuie să devină neapărat
fericiți.

Dar, pe măsură ce fiecare își mai zides o ca-
meră, o baie, o terasă, un garaj... fericeala
dar mai ales din naștile „Astrei”: Baluce
Octav, Liana Viorel, Flavius Obeadă, Liliana
Cocos și foarte mulți alții, unii încă elevi ai
prestigioaselor licee: „Unirea”, „Andrei Șaguna”
sau Liceul de Științe ale Naturii.

Acesta este spațiul larg în care, în mod constant,
fără întrerupere se manifestă și poeții:

Nicolae Stoie

Continuare în pag. a 7-a

Si, de aici, a început cearta...

Roadele se cudevau celui în partea căruia
atîrnau crengile...

Dar, dacă n-ar fi existat tulpina — care era
în partea celuilalt — pomul, n-ar fi existat
nici ei și nici roadelor...

Ar fi putut îndrepta gardul. Atunci și tulpina
și crengile ar fi rămas într-o singură parte.

Dar în partea că...
Gardul îl ridicaseră amîndoi, cum se price-
pușeră, prin mijlocul cîrții și al atropii în
care-si îngropasera amintirile...

Între timp, roadelor pomului se risipeau an
de an.

Dacă îndreptau gardul, și pomul rămînea
numai în partea unuia, înțerna că celuilalt a
greșit. Și cum nici unul din ei nu era dispus să
recunoască, roadelor se risipeau călcate în
piciorare, putrezind, neculete de nimeni.

După un timp, și-au dat seama că pomul
strînge, între rădăcinile sale adînci, toate amîn-
tirile lor, care nu mai puteau fi împărțite.

Este, aia, poezie, o modalitate jurnali-
stică de anchetă. În linia lui Adrian
Dobotaru, dar aplombul scenic se do-
vedește bogat în resurse. Merit im-
portant îl revine, desigur, și regiștoru-
lui Eugen Mercus care a imprimat
spectacolului ritm și a subliniat discret
morală.

Cea mai recentă premieră este co-
media binecunoscută „Omul care a
văzut moartea” de Victor Eftimiu. La
tot ce stiam despre piesă, tînăra rebit-
zoare Carmen Vestemănu, în debut
la Brașov, nu a adăugat mai nimic.
Este, aia, poezie, o modalitate jurnali-
stică de anchetă. În linia lui Adrian
Dobotaru, dar aplombul scenic se do-
vedește bogat în resurse. Merit im-
portant îl revine, desigur, și regiștoru-
lui Eugen Mercus care a imprimat
spectacolului ritm și a subliniat discret
morală.

În așteptare, adică încă sub „tipar”
regizoral, se află una din lucrările
pline de har ale lui Bulgakov, „Casa
Zolotai”. Avem toate speranțele într-un
spectacol pe măsura însușirilor de ex-
cepție ale piesei.

Ermil Rădulescu

teatru

Premierele stagiunii

Indiscutabil, interesul pentru teatru la
Brașov este considerabil. Nu întîmplător,
de pildă, aici a fost inițiată manifes-
tarea de rezonanță națională „Zilele
teatrului contemporan”, o nouă
editie avînd loc chiar în acest an. Ma-
nifestarea cu pricina este benefică în
ceal puțin două sensuri. Mai întîi, încu-
rajează cultura teatrală locală, impli-
cînd dezbateri profesionale și a feno-
menului scenic și dramaturgic, iar în
al doilea rînd, pretinde teatrului gazdă
o stăchetă repertorială ridicată.

Astfel, la Brașov, putem spune că
s-a jucat Shakespeare și Cehov în
mod curent, cele două spectacole ale
marelui Will. „Troilus și Cressida” și
„Cum vă place” însemnînd, după opinia
mea, momente importante ale stagiun-
ilor din țară.

Dar orientarea repertorială a mers
cu predilecție spre dramaturgia autoh-
tonă contemporană. Și dacă am des-
prinde preferințe anume, constante în
timp, acestea s-ar opri, fără îndoială,
la D.R. Popescu, Paul Everac, Tudor
Popescu. De exemplu, celui dintîi i
s-au montat lucrări în premieră abso-
lută, ampla piesă „Mormintul călăre-
tului avar” beneficiind de un spectacol
de referință, în regia lui Mircea Ma-
rin. De largă audiență la public s-au
bucurat, totodată, și partiturile lui
Tudor Popescu, „Jolly-Joker”, „Dul-
cea ipocrite și bărbatulul matur”,
„Milioniarul sărac”, toate depășind cu

mult suta de spectacole. Aceste sim-
patii, însă, nu au funcționat exclusiv-
zînd pe scena Teatrului Dramatic vă-
zînd lumina rampei montări după
piesele mai tuturor dramaturgilor con-
temporani: Marin Sorescu, Dumitru
Solomon, Gellu Naum (cu a „Incu-
lă”), Ecaterina Oproiu, Teodor Mazilu,
Ion Brad, I.D. Sirbu, Dan Tărbăla.

Stagiunea încheiată și cea abia în-
cepută au înregistrat, e drept, unele
ezitări repertoriale, explicabile și
printr-o „criză” de regiștor survenită
destul de brusc. Zăbovim, cîteva clipe,
la spectacolele cele mai recente. O
piesă este datorată dramaturgului bra-
șovean Dimitrie Roman, la a patra
leștre în lume în orașul de bastină. E
vorba de „Vinătorea de berze”, regi-
zată de Mircea Marin și scenografiată
de Florin Harasim. Lucrarea, cu o
deschidere de rază poetică, angajează
un coloziv liric (pe alocuri sentimenta-
l) despre cîntecul de fiecare zi și
despre răspunderea morală față de
cele noștre cele mai mîrînte sau
aparent mîrînte. Din acest punct de
vedere avem a face cu o posibilă fatetă
ale repercurșunilor generate de ges-
turile necegetate. Personajele se im-
part în brutali și victimele lor. Parcă-
parcă pe undeva se aud ecouri mazi-
lene. Regizorul desenează suma de
traectorii ca pe niște săgeți otrăvi-
toare, recurgînd la surde lăbțuri de
replaci, pînă la înghetarea singelui în

muzică

Un bogat afiș muzical

Acum o sută zece ani răsunau la
Brașov primele acorduri ale unei or-
chestre simfonice. Se împlinea un
vechi deșiderat al Brașovenilor suto-
le de ani de tradiție muzicală, transmisă
din generație în generație, din tată în
fiu, din dascăl în discipol — aceea de
a avea o orchestră simfonică perman-
entă în orașul care făcuse fală cul-
turii românești. În acești o sută zece
ani, viața muzicală brașoveană a cu-
noscut evenimente deosebite. Galeria
unor muzicieni iluștri ca George Enes-
cu, Richard Strauss, Felix Weingart-
ner, Pablo Casals, Jacques Thibaud,
Wilhelm Kempf, Edwin Fischer, Gas-
par Cassado, Constantin Silvestri, Al-
fred Alessandrescu, George Geo-
rgescu, care au colaborat cu această or-
chestră — este impresionantă.

Se continuă azi cu succes tradiția
seculară a lui Anton Brăndner — cit-
tozul acestei orchestre și mai ales dis-
mensiunile înfăptuirii lui Dinu Ni-
culescu, valoros muzician sub con-
ducerea căruia orchestra a cunoscut
bucuria unor mari realizări artistice.

Acum, orchestra simfonică a Filarmo-
nicii „Gh. Dima” Brașov se prezintă ca
un organism artistic puternic care și-a
creat un frumos renume pe plan na-
țional și internațional. Mărturie sint
premiile cîștigate la toate edițiile Festi-
valului național „Cîntarea Româ-
niei”, discurile înregistrate la „Elec-
treocord”, sutele de minute de muzică

acestea se îmbină și dau naștere unei
stagiuni care se dorăște a veni în im-
bină cu preferințele variate ale
unui public entuziasat și care iubeste
MUZICA. Este o vrajă care-și men-
ține puterea de seducție, cu condiția
însă să fie oficiată cum se cuvine. Și
aici meritul este în primul rînd ar-
chestrei, apoi al dirijorilor și solisților
și bineînțeles al repertoriului.

La pupitrul orchestrei simfonice a
Filarmnicii din Brașov se perindă
anual, pe lângă cei doi dirijori perman-
enți — I. Ionescu-Galați și Răzvan
Cernat — venit mai de curînd la pu-
pitru orchestrei brașovene și care a
dat dovadă de multă seriozitate — di-
rijori de frunte din țară și oaspeți de
peste hotare. Deasemenea, pe lângă so-
liștii de renume din țară, anual sint
invitați solisți consacrați sau mai ti-
neri de peste hotare. În ce privește
repertoriul, Filarmnica brașoveană
promovează creații valoroase din mu-
zica românească și bineînțeles capod-
perlele muzicii universale — de la mu-
zica preclasică, pînă la muzica con-
temporană.

Calitățile artistice și entuziasmul
acestui minunat colectiv îmbinate cu
priceperea și perseverența noului di-
rector Nicolae Bica sint gîrul unor
realizări artistice tot mai frumoase și
bineînțeles a unor săli tot mai pline
de public și de aplauze.

Și vorbind despre arta sunetelor la
Brașov, numim imediat și Teatrul Mu-
zical, din repertoriul căruia nu lipsesc
opera, opereta musicală, spectacolul
de estradă. Colectivul s-a întinerit per-
manent, la această oră nume ca Felicia
Filiu, Cristina Soreanu, Liliana Dumit-
trache, Ana Dămăceanu, Marcel Ză-
nescu fiind binecunoscute în țară, în-
cununate cu premii importante.

Steluța Mitu

MIHAI DEȘELARU

Necunoscutul

Sufletul suspendat de un tren,
înălțînd aură simbioțoare,
seara filiiie rețezat
pe-un peron amuțit de plecare.

Nu se mai opreau vag. anume triumfătoare,
scadată și scrisă se-mbulzează
la execuția dînzului o singură mișcare,
arterele vălîntu sub roți tresăreau.

„dată aburul înecîndu-mi viața,
lăcărul sîrenii și nimc.
Doamne, cîtă tăcere stăruitoare
pentru o ființă mai plîpînd un pic !

Și se rotea imaginea pe îndepărtare,
albe drumuri de spăimă o aprindeau.
Ardea scara vagonului 2 de chemare
și brațele mele nu ajungeau.

Buzele cu vîntură-nfioreare,
a cui răsuflare mă vrumulește cu vid ?
Eu sint Necunoscutul, golii de-nfățișare,
mă calcă trecătorii prin ploaia de acid.

DUMITRU STĂNESCU

Patrie

Cu brațele-ncearcă să treci mai departe
Și privești împlint-o în lumină,
Numai pietrele dorm, cînd sună cocoșul,
Rămîne somnul singura vină ?

Să trecă cei ce cred în speranță !
Cu cei tari te-ai aduni în cerc, la un semn,
Lasă pe alături, fără îndemnuri
Acele neliniști din cruce de lemn.

Și sapă în piatră o urcă deschisă,
Să prînz, între gene, o ciurdă de vreri,
Mai cerne nisipul, din palmele albe,
Cînd pinea se coace în trecutele ierni.

Nu pleacă cocorii cu-ariplie frînte,
Toamna se vrea din zbor să pornească,
Ce-i spart din lutul greu al tăcerii
Nu neapăra în zîu cu miezul de iască.

De ce să-ntrîbi muștii de unde răsună
E-n tine și arcul și săgeata dintîi
Întinde deci mina și prinde albastrul
Din vreme, și pune-l să-și stea cîpătîi.

IOAN GLIGA

Piinea

Mă plec în fața ta, trudită piine
Ca-n fața unei cupe cu rouă de izvor
Iar de te frîng la masă, mi se-nfiorează mina
Precum o brusc arză pe-o gură de ulcior.

Și ori ca o jertfă de datină străbună
Cînd trupul cald al piinii în jur ne-a adunat
Și aburi calzi se-nalță amîndoi și auri
Și-a primăveri cu soare-n grădînile din sat.

Și te revăd în brazdă: sămîntă și nădejde,
Jăratec aruncat din palmă țărînăscă,
În fiecare bob multiplicînd un chip
Și-un picur de sudoare și-un gînd
să încolțască !

Imi luminează-n suflet bălăntoritul drum
Pe care prea puțini îl știu sau îl visează ;
Puțini știu că zăpada fâinii e din zori,
Din orșită de soare și zîu ce-nnoptează...

CAMELIA ONCIU

Ca arțari

Polțim, acum vom vorbi despre vînturile mari,
E acordul meu și-o te vrea,
Ca simplu e, în fond, să compălim tăcerea,
Cînd dispărem ca oamenii și ne regăsim
arțari.

Vom crede că sintem aproape o pădure,
O nouă existență legată de pămînt,
Și nimeni împotriva, decît un dor de vînt,
Nu teama de urit sau de secure.

Și timpul doacă vreme mă mai reține,
Pe scoarță fructă-mi pun ca o regiună
Și mă ouzi foșnind la rădăcină,
Prin crengi obnia hrîndindu-mă cu tine.

Din doi arțari creșcuți la mine-n gînd
Rămîne o îmbrățișare veche,
În fotolii așezate nepereche,
Ne intrăpăm ca oameni prea curînd.

Pe limba copocilor amului, ne ajunge
Și totuși vorbim, noiba șite, orice.
Întrebări se pot pune: cînd unde 1 de ce ?
Și toate mă opresc încercînd să mă alunge.

mihnea gheorghiu

PRIMUL TANGO

Simplonul Paris — Bucuresti opra la Lausanne apoi la Milano și Venetia, ca să intre, după o noapte de drum, în cimpia jugoslavă. Odată cu Dan Grigoriu se urcase la Lausanne și ziaristul olandez, doritor să apuce o sărbătoare de vacanță la Lido-Veneția, după o larnă și o primăvară fără soare. Au obținut locuri în același wagon-lits și au putut să-și omoare pliciiștii călătoriei, povestindu-și din aventurile inevitabile ale profesiunii lor, mai cu seamă în vremuri turburi ca acestea.

Acum dejunau împreună, privind pe fereaștră peisajul însoțit, cu verzi podgorii și pomi fructiferi gata de cules, case albe cu acoperișuri de olane portocalii și defilearea stațiilor prea mici pentru un tren ca acesta, din identitatea cărora nu rețineau decât una și aceeași inscripție „Uccetta”, evocând anecdota cu turistul constituțios care nu stia că înseamnă „lesire” și căuta de zor pe hartă localitatea asta.

Se încruciau în drum cu trenuri militare încărcate cu tancuri, piese de artilerie acoperite cu prelate noi și trupe proaspete de bersalieri pentru frontul balcanic.

— Crezi că vor ataca și Grecia, domnule Grigoriu? — Dacă o fac, Anglia va declara război Italiei. Ducele nu va putea, dacă la în seroși garanții britanice.

— Asta înseamnă că și vacanța mea este garantată, conchise glumet neerlandezul.

— Pourvu que ça dure, cum zicea „mamma” Buonaparte.

La Mestre au schimbat trenul călătoriei pentru Italia de miazăzi: apoi în gara Santa Lucia coborâră cei pentru orașul din lagună, asaltat la lesirea de pe perane de gondolieri și de piloți vaporizatori în direcția ostracozilor cu nume faimoase: Murano, Burano, Torcello și insulele alungite cu fața la Adriatică, mondena Lido, cubul nobililor din „Moartea la Veneția”.

Peste puține oreuri trecură și de Trieste în zona jugoslavă a Istriei, unde Dan Grigoriu auzi în sfârșit cu urechile lui cum sună dialecul istoric al limbii sale natale, priel de a medita o dată mai mult la fortuna romantică estică. Intesele din vorbele unora dintre acești localnici fraterni că mai departe, spre Zagreb, linia ferată ar fi primejdioasă de „ustășii” lui Ante Pavelić, organizația secretă a naționalistilor croați care operau pe aici venind din Italia, Austria și Ungaria, stipendiată de Ază ca să destabilizeze regatul jugoslav, după ce îl asasinaseră pe regele Alexandru, la Marsilia, cu cinci ani mai înainte. Șeful de tren îi dădu însă toate asigurările că aceste zvonuri sînt neîntemeiate. Simplonul era cotat ca un tren internațional față de care, de cînd circula dinul pe linia asta, teroristii n-au manifestat niciodată vreun interes.

Din garnitura inițială se detasase, pînă aici, aproape jumătate. Rămăsesse cu cinci vagoane de clasă, wagonul restaurant și un singur vagon de dormit în care fuseseră transbordate persoanele cu destinația București, dintre care una ocupa acum căsuța vecinilor, a gîndezului coborît la Veneția. Dan Grigoriu o ascultase vorbind cu însoțitorul wagonului, la început franțuzește, apoi în limba germană, — aproape fără accent — și află fără să vrea că însoțitorul era austriac și că „Anschluss-ul” l-a surprins în Franța unde s-a încetăținit, rămînînd în continuare angajat al Companiei Internaționale de Wagons-Lits. Mai putu afla că, întâmplător, același angajat o însoțise și la ducere spre Paris, cu două săptămîni mai înainte.

Vocea străinei semăna incredibil cu una foarte cunoscută, dar pe loc nu-și aduse aminte și nu putea fi.

Ațipise cu gîndurile risipite, cînd sună clopotelul picolo-ului de la wagonul-restaurant care invita stimulat pasagerii la cină. Ca și la „Orient-Express”, călătorii înscrisi pentru întregul traseu aveau rezervat și locul la mese, sau mese separate marcate cu cartonase. Selecția se stabilea la plecarea trenului, contra unui mic supliment la bilețul de wagon-lits. Restul pasagerilor își așteptau rîndul ca să-și lăseze Oberkellner-ul wagonului pe măsură ce se eliberau locurile.

Sedea singur la masa lui de lângă fereaștră, cu scaunul din față fără ocupant. Își comandă un aperitiv, cînd chelnerul îl întrebă respectuos dacă pe locul liber e dispus să primească o doamnă din România. Consimți, bineînțeles, ridicîndu-se politicos ca s-o salute și rămase literalmente cu gura căscată: — Albu Victoria? Ce... e... surpriză!... Era caraghios și ea îl îmbrățișă rîzînd fericit.

Nu mai rămăsesse nimic din mica activistă sindicală, scolarita lui de altădată. Arăta ca o autentică pariziană, atrăgătoare și elegantă, cu pălăria ei de pai cu boruri de dantelă, peste coafura „à la garçonne” pieptănată savant ca să-și pună în valoare fruntea luminoasă, ochii săi mase separate marcate cu cartonase discret. Purta o bluză de batic model „Molyneux” la o fustă scurtă de bourette cu cordoan lat de sport, pantofi și posetă de culoare deschisă și o esarfă de voal asortată toaletei de sezon. Încetă, înțesat, s-o mai examinase; privind-o în față simți că, dimpotrivă, Victoriei îi

facea plăcere să o redescopere ca femeie.

— Nu mă inviți să iau loc? Sau, mai întîi, să facem cunoștință? glumi ea cu un suris anume.

Se așezară, nelcînd să se privească intens și ei îi primise între-ale lui, izbucînd în sfîrșit să-i adreseze o propozițiune ca la o operă, de o banalitate care-i făcu să izbucnească amîndoi într-o cascadă de ris: — Ce frumoasă ești, draga mea!..

Cînd se potoliră, Victoriei îi rugă să comande și pentru ea ce-și place de pe lista de bucate. După ce Ober-ul se retrase, îl apostrofă în glumă, cu o cochetărie mimată: — Abia acum ai observat că sint frumoasă? Ești un bărbat prea distrat, Grigoriu Dan!

Nu „observase” într-adevăr pînă atunci, fiindcă era așa cum era, dar și pentru că feminilitatea ei autocentrată înseamnă un fel de orgoliu de a nu se exhiba ca într-o vitrină de păpușă, rezervînd bărbatului așteptat bucuria de a o descoperi, dacă dorește și dacă o merită. Nu era ca un fluture ieșit din crisalidă la chemarea primăverii; aceasta metamorfoză părea inadins pregătită, ca într-o piesă de teatru în care rolul impune acțiunii să-și schimbe costumele și firea de la un act la altul și intră în pielea eroinei fără să se mai prefacă. Nu pentru dînsul devenise ea acum o altă femeie. Numai un joc al întâmplării îi reunise în trenul acesta, deci transformarea ei se produsese mai dinainte. Pentru ce și mai ales pentru cine?

Pentru un alt bărbat, desigur, mai puțin distrat decît el? Șarpele detestabil al geloziei îl mușcă din nou și îi savură venitul, ca o bine-meritată pedeapsă.

— De unde vii? o întrebă el, foarte curios. — Ea răspunse de ce o întrebă și păstră același ton degajat: — De la Paris. Încă de rîndul trecut am băgat de seamă că acolo moda la femei e obligatorie, ca uniforma la militari. M-am îmbrăcat de acasă, după reviste.

Nu-și putea dori o explicație mai reconfortantă și se desăfușă în laude și complimente. Își împărtășiră, pe îndelete, impresii turistice din voiajul fetei: locuri pitorești, muzee, spectacole. La Paris ea a auzit-o pe cîntăreața Edith Piaf și a văzut un film frumos și trist cu Michèle Morgan. O prietenă i-a spus că seamănă cu ea. În primul rînd o atrăgea înăsa spectacolul străzii, luminiile metropolei. O intră-gau animația și indiferența trecătorilor, bofăția și sîrăcia. În contrast mai evident decît acasă în „micul Paris” de la portile Orientului, Francezii se pregăteau să sărbătorească în vara aceasta, cu mare fast patriotic, a 150-a aniversare a căderii Bastiliei. Nu se temeau de nemici: aveau linia Maginot și infanteria lor invincibilă: „les boches” și „les aurs”!

Domnișoara Albu se întorcea de la „Confederația mondială pentru apărarea păcii și democrației”, unde cunoscuse oameni de seamă din multe țări și chiar din America. Un quaker din Ohio, cînd-o pe doamna Roosevelt, a spus acolo că „decît să bieștem în tineretul, mai bine să aprînzîm micor o lampă” recunoscînd izolationalismul american: oțera prea puțină speranțe națiunilor amenințate din Europa, și se unde pomisera cele mai puștitoare războaie ale omenirii. Victoriei era mîndră că marea demonstrație de la București la care participase și dînsa și cu care se încheiasse congresul național al breslerilor, fusesse de tot membrul conferinței pacifistilor ca o dovadă a voinței României de a rezista efectiv acestor amenințări.

El îi povestiră cîte ceva despre cele văzute și auzite la Londra, pomenindu-i în trecere și de congreșta prietenilor quakeri din St. Martin's Lane.

— Sint oameni cinstiți și interesanți în felul lor, interveni ea. Omul acela mi-a descris cum a trăit el moartea. A murit clinic și a înviat a treia zi, în costușug. Zicea că lumina zilei i-a părut noapte față de lumina în care trăise dincolo de viață. Tu crezi în nemurirea sufletului omeneșc, în reînvierea morților?

Nu-l întreba chiar în serios, dar era evident că experimenta quaker-ului o impresiionase. — Karl Marx ne învăță să nu credem. Și îi dau dreptate cînd mă gîndesc ce-ar fi dacă s-ar trezi și el din morți, acolo unde se află, în cîmîntul din Highgate. Pentru că l-au înmormîntat între nobila-i soție Jenny von Westphalen și slujnica familiei, tinăra și prea credincioasa Helene Demuth căreia focosul „maur” i-a făcut un copil din flori pe cînd scria la „Luptele de clasă din Franța”. Știai asta?

Nu cunoșteam acest capitol din biografia lui, recunoscuse Victoriei, nîtel scotată. Și ce s-a întâmplat cu copilul acela? — Cu Freddy Demuth? L-a crescut discret Engels și a murit de bătrînețe, ca simplu muncitor manual. Învățați, învățați, învățați, dragi copii!.. Viața și mai cu seamă moartea ne rezervă în permanentă surprize.

Trenul se apropia de trîrajul stației Zagreb, cu legănatul și zgomotul obișnuit al ațelor și macazelor schimbate la intersecția liniilor de cale ferată.

Un bubuit puternic veni dinspre locomotivă, luminînd într-o străfulgerare două marfare trase pe linii laterale și zidurile ațumate ale

antrepozitelor. Cu un șulerat asurzitor trenul se opri brusc cu roțile luncînd inepenite pe sinele umede. Călătorii se ațară de mese și scaune, citeva fapriere și cafele se răsturnară pe fețele de masă, din nisa de serviciu a wagonului sticle și pahare se ațară cîzînd în tîndăm. De afară răsunară alături infroscate, apoi ordinelor guturale ale unor comandanți militari, sosiți în pas alertător cu plutonul pentru paza gării.

Un tînăr ofițer cu mustăcioară intră în wagon, ca să comunice stîmător pasageri că din motive de forță majoră călătoria lor se intrerupe aici, pînă la noi ordine. Erau rugați să se transporte în oraș, unde direcția hotelului de lux „Esplanada” le va asigura, în contul Companiei Internaționale, toate serviciile pentru această noapte, inclusiv micul dejun de a doua zi, cînd sperau că se va restabili linia întreprinsă de ateniatul terorist. După ieșirea ofițerului, șeful trenului veni cu știrea că bomba care explodase nu stricase decît o sină și citeva traverse, a căror reparație nu va dura mai mult de șase ore. De acord cu colegii săi, — Ober-ul wagonului restaurant și angajatul de la Wagons-Lits —, el îi asigură că serviciile din tren vor funcționa normal și că toată noaptea barul va rămîne deschis, consumabilele fiind „gratios oferite de Companie”.

Încă traumatizati de spaima atentatului, mulți călători ascultară sfatul ofițerului și lundu-și în valizele de mînă obiectele prețioase, urcară în trăsuri spre hotelul „Esplanada”, reputat de altfel în Europa centrală pentru confortul aristocratic al casei și calitatea bucătăriei. Mai puțin de o duzină dintre comesei aleseră aventura de a rămîne pe locul accidentului. Dan și Victorie se declarară soldați cu ei și cu aventura.

Se servi șampanie pentru toată lumea. Un tînăr argentinian în turneu prin Europa își aduse bandoneon-ul din cabină și deschise balet improvizat cu languosul „Caminito”, ultimul tango la modă, despre un îndrăgostit solitar ce revine pentru ultima oară pe ulicioara uitată de vreme pe care altădată trecea cu iubita lui:

„Caminito que el tiempo ha borrado que juntos un día nos vistas pasar he venido por ultima vez”...

Începu și dansul. Melodia topită în pasiul tango-ului evoca o plumbare sentimentală pe străduța Caminito din portul Buenos-Aires, ulita mandolinistilor din cartierul italian porecit „Republica de la Boca”.

Un bursuc cărunt și simpatie, armatorul grec care se întorcea de la Basel unde luase în grija fabricarea unui șantier de nave fluviale elvețiene, dansa cu o pictoriță bulgară în a doua tinerete, a cărei expoziție se bucurase la Veneția de un oarecare succes fiindcă relansa stilul bizantin în decorația interioară.

— O floată elvețiană? se miră pictorița. Trebuie să fie vindeți și un amiral grec. — Excelentă idee. Un amiral bizantin! Ultima l-o crezi dumeavoastră.

Un cuplu de tineri americani care văzuseră la expoziția internațională de la New York marșele unor așezări păstorești din România, se întreprinsă cu Dan Grigoriu despre etnografia și folclorul acestei zone geografice, bucurosi că descoperiseră în el un discipol al profesorului Dalea pentru care aveau și o scrisoare de recomandare. Erau căsătoriti de curînd și făceau o pereche potrivită: ea, Betsy, o blondă înaltă și dezinvoltă, 20 de ani, tipul „country-girl” venit la oraș să învețe bunele maniere; iar el, Philip Morley, absolvent de la Harvard, athletic, 25 de ani, cu ochelari și nedespărțit de un bloc-notes citi o biblie de buzunar.

Discuția lor savantă a luat sfîrșit cînd Victorie îi făcu semn lui Dan că ar vrea să danseze tango-ul acesta cu el.

Zina Blănuță: „Tineri muncitoare”

Era primul lor dans împreună și primul din viața într-un vagon de cale ferată. Ei doi se cunoscuseră în tren, iar acum reveneau pe-aceleași „caminito” după o lungă despărțire. În aceeași feerie totul le aparea dintr-odată nespul de fîresc.

Îi înconjură o noapte aburoasă, cu lună plină, în pustietatea careia doar greierii își conu-nicau mesajele de la o moviță la alta pînă deaparte la poalele munților, amestecate cu răsunetii de gasuri din capul liniei unde lucrau muncitorii de la terasamente, cu lămpile lor: oxiacetilenă din care țigneau jerbe de scînteie albastre. Apoi unul dintre ei scoase un fel de chiot și începu un cîntec prelung și trist, cu înfiorări orientale, ale cărui refrene erau repetate în cor de ceilalți, într-o melopee fără sfîrșit.

În wagonul-restaurant cu toate luminile aprinse rămăseseră după miezul nopții numai armatorul și pictorița. Debanau amintiri despre oameni și locuri cunoscute, ca doi vecini pe care nu-i despartea decît un deal și o vale, cu cafea turcească și cu tutun de Macedonia și ascultau visători melopeea sîrbească punctată la răsîmpurii de chioțele ca la nuntă ale solistului anonim.

Însoțitorul wagonului de dormit îi condusesse pe Victorie și Dan la cabinele lor alăturate, arătînd-le fără ostentație că usa dintre ele, închisă din ambele părți, se poate tot astfel deschide, dacă stîmțiti pasagerii ar dori să-și continue conversația, apoi lăsînd-o deschisă se retrăsese în cușeta lui din capul wagonului. Fără să mai tragă învărul, ea trecu în cabina ei ca să se ațezească de culcare. El deschise fereaștra spre plopii argintiați de lună din liziera cîmpului, respirînd aerul de mîreama lanurilor coapte. Nu putea dormi și tocmai se pregătea să-și aprindă o pipă, cînd usa alăturată se dădu la perete.

Victorie apără într-o cămașă ușoară de bo-rangic și-i puse degetul la gură, ca o fată de la pension care vine în patul unei kolege de dormitor ca să-și mai stie de vorbă după ce directoarea a sunat stîngerea. Cînd și cuprinse blind și fără grabă, aproape protector, ea se supuse ferindu-și ochii parca de lumina indiscretă a lunii, dar gestul ei instinctiv de apărare și timiditatea cu care toată flinta ei îi chema fierbînt, îi dădură senzația că făptuiesc violul de venică ispășire al Lucretiei înjunghiate din pizza lui Tranch, — cărei model putea fi acest trup gol de copilă-femeie din brațele lui.

În acea dorită pierdere de sine, Victorie avea sentimentul că se eliberează cu bună știință dintr-un soi de foc confuz cu un adevăr prea îndelung reprimat și că alsece ea-înșiși clipa ieșirii lui la lumină ca pentru a-și învinge o chinuitoare îndoielă despre cea mai imprevizibilă componentă a ființei sale, pe care nici școala mirseilor Domnului nu izbutise s-o înfrîngă, trupul ei.

Se simțea împăcată acum și parcă recunoscătoare celui ales de ea s-o ajute să treacă fără repugnă pragul acestei experiențe intime, la care se decisese după ce tovarășa ei de cameră din Paris s-a ostenit o întregă noapte să o convingă că „la virginitate este un infirmite”. O tuibura, totuși, extaziul acestei ieșiri din neștiință, dorul și plăcerea tot mai nestăpînite de a-1 cunoaște mai bine, mai mult, meru, pe bărbatul prietenos și prevenitor căruia i se supuse fără regret și care a înteles totul atît de repede pe bărbatul iubit.

Reîntrirea gălăgioasă în vagoane a oaspeților hotelului „Esplanada”, urmată imediat de punerea trenului în mișcare, s-a produs abia către prînz, după ce șeful gării își primise instrucțiunile de la Belgrad cu asigurarea că linia era liberă pînă la frontieră. Victorie se întoarse în cabina ei, se așeză pentru masă și la apelul clopoțelului, se îndreptară împreună spre restaurant.

Aveau atît de multe să-și spună acum, după ce dispărise zidul de presupuneri și convenții pe care-l menținuse pînă atunci distanța fizică dintre ei. Nu vorbeau despre redescoperirea a purtării, de teamă parcă să nu-1 altereze purul ințele pe toate noțiunile obișnuite ale raportului „normal” dintre un bărbat și o femeie, totdeauna sursă de locuri comune, de erori și iluzii. Știau doar, cu deplină certitudine, că legătura lor va fi frumoasă și trainică, fără ca vreunul din ei să simțea nevoia s-o declare formal, să o îngrădească în tarcul virtuților societății.

Despre toate și despre nimic, Clușda lumina „a nopții trează” sursă a marcelor și vechilor eșersuri. Îi readuse la discuția lor despre ființă și neființă în infinitul univers. Se jucau cu vorbele: sint stiele bune și stiele rele, adică aște și dezastre. Puteau glumi despre fantomele astroloșilor; dar cine le poate explica de ce în compoziția planetei noastre este mai mult fier decît aur și mai mult carbon decît siliciu? Cîntarea trebuie să stie și asta. Și poate că ne va spune și nouă, dacă-l rugăm frumos. În ce termen îl poți îndupleca pe cineva mai puternic decît tine, un a-tot-puternic, un dictator al cerului și al pămîntului, care n-are de dat nimănui socoteală? Există un model clasic al formulei de politeză în corespondența cu Cel mai de Sus, pe care Fiul său a predat-o apostolilor și care începe cu „tatăl nostru”... Tatăl, adică pîrîntele popoarelor, Lordul protector, Marele Șef și așa mai departe. Cererea ce i se adresează de susul credincios se compune din trei părți fixe: lauda și slava numelui, apoi scurta enumerare a celor solicitate („plinea noastră cea de toate zilele” etc.) și, în final, noi cuvînt de slavă și asigurări de supunere fără condiții în veștii veilor.

Spre surprinderea filosofului catolic, Victorie înțelegea mai bine decît el subtilitățile teologice tînuite în prima rugăciune creștină.

Eu am învățat undeva că în limba lui Isus, în ebraică veche, Numele desemnează natura însușirilor ființei supreme, care sint emanamente bune și că totalitatea lor înseamnă Iubire. Cei drepti nu se roagă: ei pretind a-tot-puternicului să se comporte în conformitate cu însemnele puterii lui.

— Necunoscut sint căile domnului. Asta n-ai învățat? — Necunoscut este doar ceea ce nu cunoaștem încă.

— Marx?! Iarășî ne întorcem la Marx? — Dacă vrei. Numai dacă vrei!..

Răspunsul împăcîntor al Victoriei Albu semăna cu o invitație în templul unei credințe înfașibile, durat pe cei patru stîlpi ai înțelepciunii: adevărul, dreptatea, iubirea și libertatea.

pavel peres

Pace

Soarele strălucește în fiecare Dragoste adevărată chiar cînd Nelinștea viscolotește nădejde.

Dragostea în împărăția nevăzută Domnă fără condiții imprevizibile... Cit albastru a trebuit Ca să amestece bucuria cu durerea.

Timpul nu umbli în genunchi, Toamna e descoperită întîmplător, Uneori trupurile noastre seamănă Cu o pădure fără sfîrșit Unde se află toate viețuitoarele pămîntului.

Dragostea e un fenomen natural.

Echinocliul de primăvară

Soarele picură, luna curge, Noi trecem cu mersul așteptat De miezul nopții care se bucură Că în curînd îi vom intra în palat,

Soarele picură, luna curge, Noi ne lîmpezim la apele fără flori Tu ești fecioară, eu sint soldat Uitați în tranșea vieții de-atîtea ori,

Soarele picură, luna curge Fiecare trup e o flacără-n spic Doamne, nu ne uita în dor, nu uita, Fără dragoste nu mai sintem nimic!

Viclean este cerul, tace și tace, Sintem de proverbe și rai, dar și buni Soarele picură, luna curge Poate trupurile noastre urcate-n minuni.

Oaspeții

De-ar fi să spunem ce a fost La începutul nostru cum răpăia lumina Nu ne-am aminti decît marea Și întimplarea noastră de arșiță.

De-atunci au îmbîrînit pădurile, Cîteva nume de plante Au dispărut din dicționare „Treștiile de la malul apei Unde ascultam mersul De purpură al primăverii Sint zîmbetii perechi casei În care părerea se zbate.

Abia mai putem vorbi În respirația noastră păsări Și-au făcut cuibar.

Am crezut

Nici o femeie frumoasă Nu a aprit la poartă clopită dintr-o stea Presupunem că odată și odată corolii Vor înveșmînta o femeie cu singurătatea mea;

De aceea cred că e adevărat Că pe cer în fiecare noapte-i măcel La alegerea inchipuirii Dar nu sint eu pușcașul acel.

Am crezut întotdeauna În florile de purpură enorme, Dar acestea n-au făcut semînte Și n-au știut ce-s minunatele forme

Țărîna se grăbește, se grăbește La sărbătorile fiecănu om Nu divulgă nimic păstrînd Secretetele așezate atom lingă atom.

Pe-un potop o femeie cu un eveniment Mondial mi-a cîtopit privirea Ea nu fusese cu frumusețea Eu nu fuseseam cu fericierea.

Tăcerea

Cele o mie de uși s-au închis — în urma lor o tăcere de fier s-a așternut peste lucruri. Cele o mie de fereaștre s-au stîns — în orbitele lor goale o tăcere grea a deschis ochii și a privit adînc în mine.

O mie de uși s-au închis, o mie de fereaștre s-au stîns. Pe mase, hirtia se înnegrește încet — pe pagina tot mai cenușie,

cu litere mici a scrisă toată tăcerea pînă la capăt. Mina mea roșie se scufundă încet în cenușa ei mută.

Nescris a rămas obrazul care se lipește de geam nerostită durerea, nescrisi ochii, nerostit trupul îndepărtat în oglînză. O mie de uși s-au închis — în tăcerea de dincolo scîlpec o mie de ochi. Mina mea albă se scufundă încet în cenușa lor mută pe care vîntul o spulberă prin încăperea.

Nescris, cuvintele au ars moeită toată noaptea. Nescris, spre dimineață, singele meu a cîntat de trei ori.

Poemul

A venit vremea să-mi adun singurătatea ca pe o sumă mică de bani. A venit vremea să-mi termin poemul. Strigătele s-au isprăvit, marile ploii sint și ele pe sfîrșite. Departe, peste oceane de sticlă cascada genunchilor tăi se sparge de stînci.

Acum va trebui să-mi termin și eu poemul — ca să pot să trăiesc va trebui să-l închei cu o veche uniformă militară; și ca să și cum voi pleca într-o lungă călătorie. Voi închide usa, voi scrie pe ziduri cu sînge de miel,

traian t. coșovei

dire groase de var voi trage pe garduri, imi voi unge trupul cu grăsimi de urs mai voi bilbiu groznic.

Acum, numai să pun dragul la usă — numai să deschid robinetele casei, să sting lumina; El trebuie să apară, trebuie să fie prin apropiere. Mă voi tunde garçon, îl voi vîna fără milă. Fără milă voi smulge poșeta bătrînei de la subsol, voi răscoli prin întinerul ei mirosind a lavandă voi călca în picioare scrisorile de pe front,

El trebuie să fie pe aici! Voi căuta în dulăpiorul de medicamente, cu foarfecele îi voi decupa fotografia — cu foarfecele imi voi face loc prin mulțime, cu foarfecele bătrînei doamne imi voi decupa o casă, o iubită, un vis.

Dar el este pe aproape — o simt — pentru blana acestui poem sint în stare să-mi uit prietenii, să-mi vîin sufletul să-mi vopșesc, încet, fața cu cenușa marilor biblioteci ale lumii!

A venit în sfîrșit vremea să-mi termin și eu poemul. Acum, chiar acum (numai puțin, vă rog — încă puțin, vă împlor)

cu poemul acesta imi voi câștiga viața. El a și fost, poate și îl trecut... Lăsați-mă numai să-l încep. Lăsați-mă numai să-l termin.

Bătrînețile unui băiat cuminte

Și eu am fost un adolescent rătăcios de altădată. Am lîmțat, am băut, am aruncat în geamuri de sînge cu inimi sfărîmate, de piatră. Am vorbit de rău genunchii fetelor de cartier — am pus lațuri la porumbii, lanțuri grele din fier la cuvinte și frumuseți.

Am avut obrăznicia să-mi ascult pînă la capăt povestea celor o mie și una de vieți. Pe bătrîna proprietăreasă nu eu am împins-o pe scări. Pe oglinda din lift nu eu am scris un cuvînt foarte mic. Aș fi putut avea o inimă mare. Aș fi putut avea un singe pitic.

Cu pumnii am turnat doar grămezi de monezi în telefoanele publice. Mi-am uns trupul cu voci, respirații, surșuri lubrice venite din noaptea și ceață, din abisuri, din hău... Am fost un copil rău. Degetele mele au atîns ceva neclar, între secure și gide,

părul meu blond a visat doar să fluture piramide — plămîni mei s-au încopălnat să respire parfumuri de Trinidad, de ghirlanda și salbe. Miinile mi le-am ars la mirajul țărîlor calde.

Împrăștiat în lume am fost copilul rău și blond al speranței de-a fi, al disperării de-a fi fost. Uitat de toți, în mansarda unui suris mi-am învățat povestea celor o mie și una de morți pe de rost.

O anumită dificultate de-a fi

Cu cască mea de ciclist, cu mînușile de box închise în vechiul sertar cu medicamente, cu un teanc de ziare la subsuoară, într-un halat de casă al tatălui meu — aștept un taxi care să mă ducă la marginea orașului, aștept noaptea ca pe un pacient răbdător.

Silabisind firma pătăta a fabricii Laromet, puțin mai încovoiat sub tăcerea cu miți rame de aur — puțin mai îngundat sub lentinele ei subțiri trecut de jumătatea vieții acum, cînd metrul alexandrin e o esarfă zdrențuită la gîtul sucit al elocvenței mai aștept un taxi care să mă ducă la marginea orașului, — acum, cînd numărul de aur e-o veche spieretare uitată pe cîmp mai aștept noaptea ca pe un pacient salvator.

Cu buzunarele pline de pietricele colorate, cu o trompetă lustruit sub braț, cu degetele ce știu încă să tremure marșul cazarmii — trecut de jumătatea drumului — cu inima ca un pachet de sulfători pulsînd în lumina rece a balului de simbătă seara mă pregătesc să dispar în mulțime așezînd emoții și huse peste vechile mobile din salon, prîsînd resturi de fotografie pentru porumbii orașului, ațrînd scapulul cald al acestui poem la uscat.

Privighetoarea Spaniei

Sint peste cincizeci de ani de cind, in...
Lorca, era ucis miseleste; poetului Vietii, al...
Lubire, moarte — doua adinci melodii in...

zentă, fără trecut sau viitor, plinset, cînt și cu...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

REVISTA STRAINA

DESPRE CICATRICELE MEMORIEI este...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

O VOCE AUTENTICA A POEZIEI TURCE

Născut la Istanbul (1935), Kemal Özer a...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

cele zece culegeri de versuri publicate de-a...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

KEMAL ÖZER

Cind privesc la stele

Cind la ceas de noapte, mă strecoar pe balcon...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Fotografie de Cem Münükbek

Imi era de-ajuns să-ți găsească privirea...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Sens

Cine distinge pe mal meduze vestitoare de valuri?...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Gindește-te

Gindește-te, iubita mea, cit de săraci am fi fost...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Obstacol

Ați ureat vreodată o pantă abruptă?...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Desigur, știți...

In locul urecului retezat va învalui așteptarea...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

sare, odată cu picioarele, obstacolul...

Respirație

Înălturați, acum, toate stăvilile dintre voi și soare...

Un cîntec înălțimea s-o inunde, să se reverse peste iarba verde...

Azi, e prima zi de primăvară.

In românește de Nicolae Dragoș și Erem Melike Roman

UN POET - O LUMIE

Majit Gafuri

Majit Gafuri (1890-1934) este fondator...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

autori a numeroase volume de versuri...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Bazarul

Eram odată trist, ca după lung cosmar...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Si-n suflet cu privirea ei tristă am rămas.

Ce zi nenorocită! Doar jale și durere...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

E gata totul. Pornesc la drum încet.

Mă cat prin buzunare să văd de am bănet...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Si uite-mă în centru, pe unde sint palate.

Aici e lume bună și poți găsi de toate...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Am vrut să-mi vintur mintea și a iesit invers

Mă cuplesc pe dată mizerul univers...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Bogații urcă-n sămni și luncă ușor.

Iar săniile curg intruna lăcătore...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Asa pășeam oftînd : o biată omeniire!

Cînd m-a ajuns din urmă glasul dinădăret...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Tecîtoasia lumii din nou mă înfloară

Si mîna începe și capul să mă doară...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Prezentare și traducere de Stelian Gruia

ALFONSO SASTRE

Dramaturg, povestitor și eseist spaniol, s-a...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

1945 la ora 8.15 Intr-o dimineață însoțit, iar a...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

NAGASAKI

Mă numesc YanaJido. Muncesc la Nagasaki și...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Avind în vedere confuzia ce domnește în clipele...

Avind în vedere confuzia ce domnește în clipele...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

SPORT

Tamburul de aur

mi place să viu vestitor bun. Nici nu-mi doresc altceva pe lume...

Prezentare și traducere de Esdra Alhasid

sint fiu de săteni) de rapacitatea păturii boieresti...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...
Lubire, moarte — două adinci melodii in...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef : Nicolae Dan Frunzelată

Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncț), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Ștefaniei nr. 1, tel. 17 32 89

ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95

Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII